

Hizkuntzen erabileraren kale neurketa

AZPEITIA | 2021

**SOZIOLINGUISTIKA
KLUSTERRA**
Euskara biziberritzeko
ikergunea

Ikerketa-taldea:

Maialen Iñarra, Olatz Altuna, Belen Uranga, Gillen Martinez de la Hidalga, Iker Etxarte,
Manex Basabe

Soziolinguistika Klusterra
Martin Ugalde Kultur Parkea z.g.
20140 Andoain

2022

www.soziolinguistika.eus/kaleneurketak

Lizentzia: CC-BY-SA Nazioartekoa 4.0

Babeslea: Azpeitiko Udala

Aurkibidea

.....	1
1 SARRERA	4
2 HELBURUAK	5
3 KOKAPEN SOZIOLINGUISTIKOA.....	6
4 METODOLOGIA	8
4.1 Ikerketa-teknika	8
4.2 Diseinua	11
4.3 Emaizten adierazgarritasuna	13
4.4 Laginari buruz.....	14
4.4.1 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, sexuaren arabera	15
4.4.2 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, adinaren arabera.....	16
5 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA.....	18
5.1 Datu orokorra (2021).....	18
5.2 Bilakaera (2009 – 2021)	19
5.3 Udalerriko inguru soziolinguistikoa.....	20
5.3.1 Azpeitiko aldagai soziolinguistikook	22
5.3.2 Aldagai soziolinguistikoen bilakaera	26
5.4 Beste eremu geografikoetako erabilerak.....	28
5.4.1 Euskal Herria, herrialdea eta eskualdea.....	28
5.4.2 Eskualdeko beste zenbait udalerrirekin alderaketa.....	29
5.4.3 Behatutako udalerrien kale-erabilera hizkuntza-gaitasunaren arabera.....	31
6 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERA	32
6.1 Hizkuntzen kale erabilera, sexuaren arabera (2021)	32
6.2 Euskararen kale-erabileraren bilakaera, sexuaren arabera (2016 – 2021).....	33
6.3 Hizkuntzen kale-erabilera, adinaren arabera (2021).....	34
6.4 Euskararen kale-erabilera eta euskara gaitasuna, adinaren arabera	36
6.5 Euskararen kale-erabileraren bilakaera, adinaren arabera (2009 – 2021)	38
7 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA	39
7.1 Hizkuntzen kale-erabilera, adin-talde berekoak elkartzean (2021)	39
7.2 Euskararen kale-erabileraren bilakaera, adin-talde berekoak elkartzean (2009 – 2021) 41	
7.3 Hizkuntzen kale-erabilera, haurren presentziaren arabera (2021).....	42
7.4 Euskararen kale-erabileraren bilakaera, haurren presentziaren arabera (2009 – 2021) 43	
7.5 Hizkuntzen kale-erabilera, haurra ala nagusia hitz egiten ari den (2021)	44
8 HITANOAREN KALE ERABILERA.....	45

8.1	Hitanoaren kale-erabileraren lagina	45
8.2	Hitanoaren kale-erabilera orokorra	46
8.3	Hitanoaren kale-erabilera orokorra; bilakaera (2016-2021)	47
8.4	Hitanoaren kale-erabilera aldaeraren arabera	48
8.5	Hitanoaren kale-erabilera sexuaren arabera.....	49
8.6	Hitanoaren kale-erabilera sexua eta alokutiboaren formaren arabera	50
8.7	Hitanoaren kale-erabilera adin-taldearen arabera	51
8.8	Hitanoaren kale-erabilera adinaren eta alokutiboaren formaren arabera	52
9	ONDORIOAK.....	53
10	DATU NAGUSIEN LABURPENA	55
	BIBLIOGRAFIA	56
	ERANSKINA. IBILBIDEA.....	58

1 SARRERA

“Hizkuntzak, komunikazio bide izateaz gain, pentsamendua egituratzea ahalbidetzen du, eta errealitatea interpretatu eta barneratzeko ezinbesteko baliabidea ere bada. Horrez gain, pertsonen gizarteratzea errazten du, eta, ondorioz, nortasunaren garapenean ere leku garrantzitsua hartzen du.”
(Zarraga Azumendi 2010, 23)

Gizakiaren, gizartearen eta hizkuntzaren arteko elkar eraginaz mintzo da aurreko aipua, hizkuntzaren garapen soziala gizarte auzia baita. Horregatik, pertsonen eta taldeen arteko harremanez aritzean, edota elkarbizitzaz erabakiak hartzerakoan, hizkuntzek hartzen duten tokia zehaztea komenigarria da. Hala, hizkuntza-politika eta -plangintza egokiak abian jartzeko ezinbestekoa da errealitate soziolinguistikoa metodo zientifikoen bidez etengabe ikertzea, horrela soilik deskribatzen baita hizkuntzei dagokienez gizartearen gertatzen dena.

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketek errealitate soziolinguistikoa gertutik ezagutzeko aukera eskaintzen dute, eta behar-beharrezkoak dira hizkuntzen bizindarra ebaluatzeko, erabilera baita adierazle soziolinguistikoa esanguratsuenetako bat. Neurketaren bidez, erabilerari buruzko datu enpirikoak eskuratzen dira, ikerketa-galdera nagusi honi erantzunez: “zenbat euskara erabiltzen da kalean?”

Kontuan izan behar da ikerketa honek udalerriko kaleetan zuzenean behatutako hizkuntzen erabileraren berri ematen duela, alegia, datuok ez direla aitortuak (hiztunaren autopertzepzioan oinarritutakoak), baizik eta neurtuak. Horrez gain, ez da ahaztu behar entzuten den hizkuntzen erabilera ez dela, halaber, udalerriko biztanleena, udalerriko kaleetakoa baizik.

Nolanahi ere, jakina da hizkuntzen erabilera ez dela aldagai egonkorra, ezta indibiduala ere; alta, une bakoitzeko egoerak, solaskideek eta testuinguruak baldintzatzen dute. Horregatik, ikerketa honetako erabilera-datuak interpretatzeko adierazle soziolinguistikoak, demografikoak eta soziologikoak ere aintzat hartu behar dira.

Gainera, aipatu behar da azken hamarkadetan gizarte-bizitza era esanguratsuan aldatu dela globalizazioa, digitalizazioa, eta migrazioak bezalako fenomenoak tarteko. Are nabarmenagoa izan da aldaketa COVID19aren pandemiaren eraginpean 2020. urteaz geroztik. Hala, gizarte-aldaketa handien testuinguruan, inoiz baino garrantzitsuagoa da hizkuntzen erabileraren bilakaera arretaz aztertzea.

Txosten honetan, *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Azpeitia, 2021* ikerketaren emaitzak aurkezten dira. Euskal Herrian egiten den neurketaren ezagutza metodologikoan eta soziolinguistikoa oinarritzen da berau, eta, eredu horri jarraiki burutu da, 2021eko udazkenean, Azpeitian egin den hirugarren edizio hau.

Txostenak honako bederatzi atal hauek ditu. Sarreraren ostean, ikerketaren helburuak zehaztuko dira. Hirugarren atalean, testuinguruaren berri emango da kokapen gisa, hizkuntzen kale-erabileraren datuak interpretatzeko eta ulertzeko lagungarri izan daitezkeen gako nagusiak emanez. Jarraian, ikerketaren azalpen metodologikoak eskainiko dira, ikerketaren fitxa teknikoa eta laginaren inguruko azalpenak, besteak beste; bosgarren atalean hizkuntzen

erabileraren datuak eskainiko dira, udalerriko zenbait aldagai soziolinguistikoak datuekin batera; seigarrenean hitzunen ezaugarrien arabekoak eta zazpigarren ataletan solataldearen arabekoak. Ondorioen atalean, bidenabar, datu horien gaineko irakurketa eskaini da, eta azkenik, bederatzigarren atalean datuon laburpena. Amaitzeko, txostenaren eranskinera datu-bilketarako diseinatutako ibilbidearen mapa ere ekarri da.

2 HELBURUAK

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, Azpeitia 2021 ikerketaren helburu nagusiak honako hauek dira:

- **Azpeitiko kaleetako hizkuntza-erabilerari buruz, datu enpirikoak eskuratzea.**
- **Azpeitiko kaleetako hitanoaren erabilera-datuak biltzea.**
- **Hizkuntzen kale-erabileraren bilakaera ezagutaraztea,** euskararen biziberritze-prozesuari begira hausnarketarako, hizkuntza-politikak erabakitze eta hizkuntza-plangintza diseinatzeko balio dezan.
- **Euskararen kale-erabilerari buruzko datuak aztertzea eta interpretatzea.**

Ikerketa-lan honek unean uneko baldintza sozialak eta soziolinguistikoak biltzen ditu. Alegia, erabilera aztertze eta kaleko hitzunei erreparatzen zaie, beren adina nahiz generoa kontuan izanda. Halaber, osaera desberdinetako elkarrizketa-taldeen hizkuntza ere aztertzen da: esaterako, elkarrizketetan hurrek parte hartzen badute, nola aldatzen da hizkuntza-erabilera? Horiei guztiei buruzko gogoetak egiteko aukera ematen dute datuek.

Neurketa hiru aldiz egin da Azpeitian. Erabilera-datuak bost-zazpi urteko maiztasunarekin jaso izanak argazki dinamikoa eskaintzen du. Horrela, erabileraren bilakaera katebegiz katebegi jaso da, eta ondo oinarritutako interpretazioak egin daitezke. Hau da, gizartearen eraldaketaren isla ere badira txosten honetan aurkezten diren datuak.

Nolanahi ere, Covid19-aren pandemiak neurketa burutzeko baldintzak zaildu ditu; erabat inarrosi eta eraldatu dira kale-bizitza eta orain arteko harreman- eta komunikazio-ohiturak. Edizio honetako datuak ez dira aurreko edizioetako egoera bereberean jaso, baina, zalantzarik gabe, gaur egungo gizartearen isla izan, badira.

3 KOKAPEN SOZIOLINGUISTIKOA

Hizkuntza-erabilera ez da egonkorra, ezta indibiduala ere. Izan ere, une bakoitzeko egoerak, solaskideek eta testuinguruak baldintzatzen dute hiztunek egiten duten hizkuntzen hautua. Besteak beste, ikerketaren emaitzak eskaintzen dituen erabilera-datuok interpretatzeko, ukipenean dauden hizkuntzen erabileran gailentzen diren arau sozialak oso aintzat hartu behar dira; halaber, ingurunearen adierazle soziologikoak, demografikoak eta soziolinguistikoak ere kontuan hartu behar dira, azken hamarkadetan gizarte bizitza hain modu nabarmenean aldatu eta baldintzatu dutenak, hain zuzen.

Adierazle soziologikoak

Globalizazioaren eraginez guztiz eraldatzen ari den munduan, hizkuntzen arteko harremanak, hizkuntzekiko jarrerak eta politikak, eta hizkuntza-komunitateen biziraupenerako baldintzak ez dira iragan mendean ziren parekoak. Ingurune digitalaren hedapenak, hizkuntza-teknologiaren garapenak, edota sare-sozialen fenomenoek aurrez aurrekoak ez diren harremanak indartu dituzte, eta bestelako harreman-motak (edo bideak) hauspotu dira. Errealitate berri horrek bete-betean eragiten du aztergai den hizkuntzen kaleko erabileran, esate baterako, belaunaldi gazteek gero eta denbora gehiago igarotzen baitute Interneten edota plataforma digitaletan, eta eremu digital horretan erdaren erabilera nagusi baita.

Kezka hori ez da Euskal Herrikoa bakarrik. Hainbat estatu-hizkuntza ere arduratuta agertu dira, globalizazioaren eta, batez ere, ingelesaren nagusitasunaren ondorioz, beraien hizkuntzen presentzia eta erabilera apaltzen ari baita, etengabe (Crystal 2003), (Lo Bianco 2014), (Calvet 2017). Beraz, are eta arreta handiagoarekin begiratu behar zaio fenomeno horri euskara bezalako hizkuntza minorizatuaren ikuspegitik.

Mundu globalizatu honek paradigma sozial berria ekarri du, eta are nabarmenagoa, arestian esan bezala, COVID19aren pandemiagatik; oro har, kaleko giroa eta herritarren arteko zuzeneko harremanak nabarmen aldatu baitira. Gurea bezalako gizarte elebidun desorekatuetan, are eta eragin handiagoa nabarmendu da. Esate baterako, pandemiak ekarritako itxialdian, haur eta nerabe asko eta asko euskara entzun eta praktikatu ezinik geratu dira, neurri handi batean eskola eremuak soilik eman ohi baitie haur horiei euskaraz aritzeko aukera. Gainera aisialdi antolatua ere etenda egon da denbora luzez, eta, ondorioz, eskolaz kanpoko euskarazko jarduerak ere desagertu egin dira haur askorentzat.

Adierazle demografikoak

Joera orokorra da, Euskal Herrian, azken urteetan biztanleria hazi izana, baina hazkunde hori ez da hazkunde begetatiboagatik gertatu, izan ere, euskal herritarren artean bizi-itxaropena gero eta handiagoa da eta jaiotza-kopurua heriotzena baino baxuagoa. Aldiz, biztanleriaren hazkundeaz azken urteetako migrazio-saldo positiboari zor zaio, hala izan ezean, biztanleriak behera egingo bai zukeen (Gaindegia 2021).

Kontuan izan behar da, era berean, fenomeno horrek berak biztanleriaren zahartze-tasa igotzea eragin duela, hau da, bizi-itxaropena handitzearekin batera, adineko pertsonen proportzioa ere handiagoa izatea. Eta, zalantzarik gabe, horrek kaleetako giro soziala ere aldatu du.

Adierazle soziolinguistikoak

Euskararen erabilera baldintzatzen dituen aldagai garrantzizkoak euskal hiztun-kopurua (edo dentsitatea) eta hiztunen hizkuntza-ohiturak dira. Alegia, hiztunak behar dira elkarrizketak euskaraz izan daitezen, eta euskaraz hitz egiteko ohitura ere ezarria behar du izan. Nolanahi ere, euskaldunen proportzioa (edo ezagutza-indizea) eta euskararen kaleko erabilera-indizea ez dira erabat eta modu zuzenean alderagarriak. Sarritan egiten da erkaketa hori, baina bi datu horien ezberdintasunak arretaz begiratu behar dira: gogoratu behar da euskararen ezagutza, jasotzen den moduan, aitortua eta indibiduala dela, eta, aldiz, euskararen kale-erabilera behatua eta kolektiboa. Aldeak alde, halere, korrelazio handia dago bien artean, euskal hiztun-kopurua handien dagoen eremuetan jasotzen baita euskararen kale-erabilerarik altuena, eta alderantziz.

Bidenabar, euskararen gaitasunaren eta erabileraren arteko aldeak sakonago aztertze aldera, komeni da alde kuantitatiboari ez ezik, alderdi kualitatiboari ere erreparatzea. Alde betetik gogoratu behar da gaur egungo euskal hiztunaren profila ez dela orain dela 30-40 urtekoaren berdina. Orain, askoz ugariagoak dira euskara jakin bai, baina erdaraz (frantsesez edo gaztelaniaz) hobeto moldatzen diren hiztunak; ez da ahaztu behar, euskalduntze-prozesuaren eraginez, gaur egun, haur eta gazte euskaldunen artean gehiengoak bigarren hizkuntza modura duela euskara—eskolatik jasoa—, orain artean ia sekula ez bezala. Pentsa daiteke hiztun horietako askok, praktikan, erdararako joera izan dezaketela, eta, ezinbestean, horrek zuzenean eragiten duela hizkuntza-hautuan eta euskararen erabileraren indizean.

“Euskaldunen erraztasuna aldatu egin da 1991tik hona. Duela 25 urte euskal elebidunen eta erdal elebidunen ehunekoa nahiko antzekoa zen (% 34,6 versus % 37,8). Gaur egun, ordea, erdal elebidunen ehunekoa 18,5 puntu handiagoa da euskal elebidunena baino (% 26 versus % 44,5)”.

(Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua, Euskararen Erakunde publikoa 2017).

Bestalde, gogoan izan behar da euskaldun (ia) guztiek dutela gaztelaniaz edo frantsesez hitz egiteko gaitasuna. Hau da, euskaldunen elkarrizketa guztiak (% 100) izan zitezkeen erdaraz. Euskaraz aritzeko goi-muga, ordea, % 100 horren oso azpitik dago, aski baita solaskide batek euskaraz ez jakitea erdaretara jotzeko. Aipatu bezala, gainera, badira erreparatu beharreko beste baldintza batzuk testuinguru sozial eleaniztunetan, ezagutzak ez baitu hizkuntzaren erabilera baldintzatzen, hizkuntza erabiltzeko aukera baino ez baitu sortzen edo eskaintzen.

Azkenik, aipatu behar da euskal hiztunek beste erabateko aldagaien eragina ere nozitzen dutela, esate baterako, harremanak eraikitze orduan ezarritako hizkuntza-ohiturak, batzuen edo besteen aurrean azaleratzen diren zenbait aurreiritzi edo ingurunean antzematen diren hizkuntza-arau sozialak. Horiek guztiek ere, hizkuntzarekiko duten jarrerekin batera, izan dezakete eragina hiztunek egiten duten hizkuntzen hautuan.

Labur esateko, ikerketaren datuen irakurketarako komeni da arreta jartzea hizkuntzaren erabileran eragiten duten aldagaiak asko eta askotarikoak direla, alegia, izaera poliedrikoa duela; neurketa batetik bestera kale-erabileraren joerak alda daitezke, baina fenomenoaren konplexutasunak zailtzen du aldaketa hori zer faktoreren (edo faktore-konbinazioen) eraginpean gertatu den azaltzea. Ez da komeni, beraz, irakurketa datu isolatuetara edo “igo/jaitsi” kontzeptuetara mugatzea, baizik eta ikuspegi diakronikoz egitea. Eraitzen gorabehera puntualei baino, joerei erreparatu behar zaie, eta, batez ere, joera horien jarraikortasunari. Horregatik da garrantzitsua behaketak lauzpabost urteko maiztasunarekin jasotzea, horrela lortzen baita egoera estatikoetatik harago, bilakaeraren informazioa jasotzea.

4 METODOLOGIA

Hizkuntzen erabileraren kale-neurketan, hizkuntzen ahozko erabilerari buruzko datu enpirikoak jasotzen dira. Kaleetan entzundako elkarrizketetatik atera da informazioa. Beraz, espazio irekietan solasean ari ziren hiztunen jarduna behatuz jaso dira Azpeitiko kale-erabilerari buruzko 2021. urteko datuak.

Behaketa bidez hizkuntzen erabilera neurtzeko metodoa Euskal Herrian sortu zen XX. mendeko 80ko hamarkadan¹, eta, hogeita hamar urtetako esperientzia metatuarekin, metodologia aski frogatua eta kontrastatua dago.

Metodo horrekin, Euskal Kultur Batzordeak (EKB) Euskal Herriko neurketaren lehen edizioa burutu zuen 1989an. Geroztik, beste zazpi aldiz errepikatu du neurketa Soziolinguistika Klusterrak (aurrez SEI Elkarteak)². Ondorioz, ikerketa-lan horri esker, azken 30 urteetan hizkuntzek Euskal Herriko kaleetan izan duten (ahozko) presentzia aztertu da (Altuna Zumeta eta Iñarra Arregi 2022).

Sarreran esan bezala, Azpeitian eginiko neurketa hau Euskal Herriko ikerketan oinarritutakoa da. Hala, aipatutako metodoaren ezaugarri nagusiak gidan jasota badaude ere (Altuna eta Basurto 2013), ikerketa honetan izan duen aplikazio zehatza azalduko da, jarraian.

4.1 IKERKETA-TEKNIKA

Esan bezala, behaketa zuzenaren bidez eskuratu dira hizkuntzen erabilerari buruzko datuak. Teknika horrek, ezinbestean, diskrezioa eskatu du. Hau da, hiztunak behatuak izan direla ohartu gabe jaso da hizkuntza-praktikei buruzko informazioa. Ez dute, behintzat, elkarrizketa-hizkuntza behatzen ari garenik jakin.

Behaketa Zuzena izenarekin ezagutzen dugun teknikaren helburua da gizakien portaerak inolako manipulaziorik gabe era sistematiko eta kontrolatuan begiratzea, eta hortik ikerketarako garrantzitsua den informazioa eskuratzea. Bitartekorik gabe, hau da, zuzenean egiten den behaketa delako hartzen du teknika honek behaketa zuzena izena.

(Juaristi, 2003)

Datuak biltzeko irizpideak

Elkarrizketa izan da behaketa-unitatea: kalean dagoen pertsona bat edo gehiagoren arteko solasaldia³. Neurtzaileei zuzendutako edo neurtzaileen arteko elkarrizketak ez dira jaso.

¹ Erabilera neurtzeko metodoa Siadeco Ikerketa Taldeak sortu zuen, Iñaki Larrañagaren gidaritzapean (2021ean hil zen soziolinguista aitzindaria). Garai hartan, hizkuntza-gaitasunari buruzko datuak jaso ziren estreinakoz EAEn, 1981eko zentsuaren bidez; 1983. urtean, Kale Erabileraren Neurketa metodologia sortu zuten, eta Gipuzkoako udalerrri guztietan egin zituzten neurketak (Larrañaga 1986).

² 1993, 1997, 2001, 2006, 2011, 2016 eta 2021 urteetan egin dira neurketa horiek. Azken urteetako edizioak zentsu- eta errolda-urtearekin bat datoz.

³ Elkarrizketa indibidualak ere jaso egin dira (mugikorrarekin hitz egiten entzun diren hiztunak, txakurrarekin hizketan doazenak, atarietako interfonotik...).

Halaber, neurraldi berean, solaskide-talde bera hizkuntza berberean behin baino gehiagotan entzun den kasuetan, behin bakarrik jaso da praktika hori⁴.

Hain zuzen, kalean entzundako elkarrizketa horiek zein hizkuntzatan gertatu diren jaso dute neurtzaileek (euskaraz, gaztelaniaz, frantsesez edo beste hizkuntza batean)⁵. Gainera, elkarrizketa horietan parte hartu duten solaskideen ezaugarriak bildu dira, betiere behaketa zuzen bidez pertsonen egotzi diezazkiekegunak, inori ezertxo ere galdetu gabe: sexu-generoa (emakumezkoa edo gizonezkoa den⁶, alegia) eta adina (haurrak, gazteak, heldu gazteak, heldu nagusiak eta adinekoak⁷). Azkenik, behatutako elkarrizketetan, hiztun aktiboa haurra den edo ez ere jaso da.

Azpeitian, ohiko behaketaz gain, hitanoaren erabileraren azterketa egiteko datu-bilketan berezia egin da, horretarako egokitzapen metodologikoak ezarri, hain zuzen, entzuten diren esaldien inguruan nahiko informazio jasotzeko; helburu horrekin bereziki trebatu dira datu-bilketan aritu diren neurtzaileak.

Neurtzaileek *hika* entzun dituzten elkarrizketetan adierazi dute solaskideak zein formatan ari diren:

- *Noka* ari direnean. Adibidez: “ekarri al dizkian sagarrak?”
- *Toka* ari direnean. Adibidez: “ekarri al dizkiak sagarrak?”
- Forma neutroan ari direnean. Adibidez, “etorri adi!”, “zer moduz hago?”

Datuak biltzeko prozedura

Datuak *Neurgailuaren* bidez jaso dira, mugikorreko APP bidez, alegia⁸. Modu horretan, datuak modu diskretuagoan jasotzea ahalbidetu da, eta, unean une, behatu den elkarrizketa kopuruari jarraipen estua egin zaio.

Ondorengo argazkietan ikus liteke neurtzaileek *neurgailuan* elkarrizketa bakoitzaren ezaugarriak sartzeko baliatzen dituzten pantailetakoko batzuk:

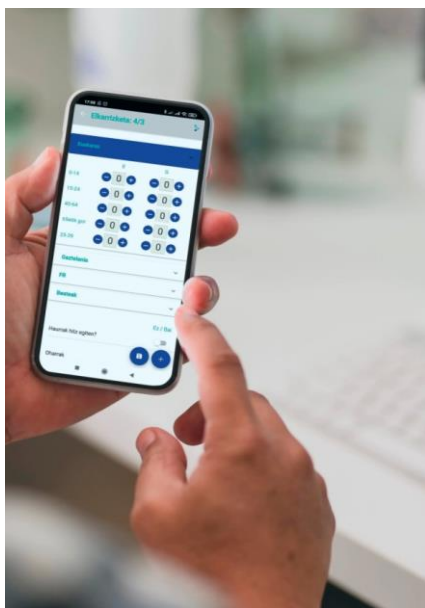
⁴ Neurraldi horretan, solaskide-taldean aldaketak egon badira (bat joan edo bestea etorri, esaterako), praktika berri gisa jaso da. Edo, neurraldi horretan, solaskide-talde horrek hizkuntza aldatu badu, praktika berri gisa jaso da hori ere. Solaskide-talde berbera hizkuntza berberean hizketan topatu bada, baina beste neurraldi batean, jaso egin da.

⁵ 2016. urtera arteko edizioetan, hizkuntzak hiru multzotan bereizten ziren: euskara, gaztelania/frantsesa eta beste hizkuntzak.

⁶ Solaskidea emakumezkoa edo gizonezkoa bezala sailkatzeko irakurketa soziala dugu oinarri, ez dakigu egiazki solaskidea kategoria horiekin identifikatzen den ala ez.

⁷ Hona hemen hiztunak kategoria bakoitzean sailkatzeko jarraitu diren irizpideak: haurrak (2-14 urte), gazteak (15-24 urte), heldu gazteak (25-39 urte), heldu nagusiak (40-64 urte) eta adinekoak (65 urtetik gora). 2021. urtera arteko edizioetan, lau adin-taldeetan sailkatzen ziren behatutako solaskideak. 2021eko edizioan, ordea, helduak bi multzotan sailkatu dira, errealitate soziolinguistikoaren informazio xeheagoa eskuratzeko.

⁸ 2021. urteko ediziora arte, koadernoetan biltzen zituzten erabilera-datuak neurtzaileek.

← Elkarrizketa: 1/0

Euskara

	Ema	Giz
Haurrak (2-14)	- 1 +	- 1 +
Gazteak (15-24)	- 0 +	- 0 +
Heldu-gazteak (25-44)	- 0 +	- 0 +
Heldu-nagusiak (45-64)	- 0 +	- 0 +
Adinekoak (65etik gora)	- 0 +	- 0 +

Ez / Bai

Haurrak hitz egiten? ☒

EUSKARAZ ERE BAI GAZTELANIAZ ERE BAI

FRANTSESEZ ERE BAI

Oharrak

+

Neurtzaileek bikoteka bildu dituzte hizkuntzen erabilerari buruzko datuak. Hala eta guztiz ere, bi neurtzaileek Neurgailuarekin izan zitzaketen intzidentziei aurre egiteko, datuak paperean jasotzeko aukera izan dute uneoro.

Azkenik, bestelako irizpide batzuk ere eman zaizkie neurtzaileei:

- Dudazko kasuak ez jaso.
- Haur jaioberrien presentzia berari zuzenean ari ez bazaizkie ez jaso.
- Neurketa egin aurretik, ibilbidea errepasatu.

4.2 DISEINUA

Ikerketak udalerriko kaleetako hizkuntza-erabilera deskribatu nahi duenez, ikerketaren diseinuak kalean hitz egiten duen edozein pertsona potentzialki behatzeko bokazioa du. Horregatik, kaleetako baldintza desberdinak kontuan hartu behar dira erabakitzeke zenbat behaketa egin, noiz egin eta non egin.

Lehenik eta behin, behaketa zein kaletan egingo den diseinatu da. Kale jendetsuenak eta ezaugarri soziologiko desberdineko jendea neurtzeko aukera ematen dutenekin osatu dira herri bakoitzeko behaketa-ibilbideak, udaleko euskara teknikariarekin adostuta.

Udalerri eta ibilbide horietan, neurtzaileek bi orduko neurraldiak egin dituzte. Bi orduko iraupen hori ikerketaren Euskal Herriko ediziotik finkatuta dago, eta behatzaileek behatuen aurrean diskrezioari eusteko gehienezko iraupen bezala ulertzen da ikerketa honetan. Udalerri bakoitzean behatu beharreko elkarrizketa-kopuruaren arabera⁹ aurreikusi da Azpeiti guztizko neurraldi-kopurua.

Egutegiari eta ordutegiari dagokienez ere, bilatu da, alde batetik, pertsona asko behatu ahal izateko egun eta ordu egokiak izatea; eta bestetik, bizimodu desberdina daramaten pertsonak behatu ahal izateko aukera ematen duen ordutegi-diseinua egitea. Horrez gain, ikerketaren aurreko edizioetatik datorren diseinuarekiko jarraikortasuna bermatu da.

Horrela, *hizkuntzen erabileraren kale-neurketa* burutzeko, herri bakoitzak bere ibilbide- eta neurraldi-kopurua du, udaleko teknikariarekin adostua.

4.2.1 Ibilbidea

Azpeitiko kasuan, ibilbide bakarra zehaztu da:

Enparantza Nagusia, Plaza Txikia, Erdikale, Done Jakue kalea, Enparantza Nagusia, Goiko kalea, Bustinzuriko errebala, Arana kalea, Loiolako Ignazio etorbidea (Bariantetik San Joandegiko biribilgunera), Ibai aldetik Urbitarte auzoa, Jose Antonio Agirre Plaza, Salbe Auzoa, Urbitarte auzoa, Euskal Herria auzoa (San Joandegiko biribilgunetik) Jose Artetxe kalea, Ildefonso Gurrutxago kalea, Artzudia etorbidea, Foru pasealekua eta Enparantza nagusia

⁹ Emaizta fidagarriak eskuratu ahal izateko, aurrez finkatu zen Azpeitian behatu beharreko gutxieneko elkarrizketa-kopurua.

4.2.2 Neurraldiak

Ondoko koadroan zehazten da Azpeitiko datu-bilketa egin den egutegia eta ordutegia, ibilbideen arabera antolatuta:

Eguna		Ordua	
2021/9/20	astelehena	18:00-20:00	
2021/9/22	asteazkena	18:00-20:00	
2021/9/24	ostirala	18:00-20:00	
2021/9/25	larunbata	11:00-13:00	18:00-20:00
2021/9/27	astelehena	18:00-20:00	
2021/9/29	asteazkena	18:00-20:00	
2021/10/1	ostirala	18:00-20:00	
2021/10/2	larunbata	11:00-13:00	18:00-20:00
GUZTIRA 20 ORDU			
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, Azpeitia 2021.			

Datu-bilketa, beraz, udazkeneko ordu-aldaketa baino lehenago burutu ahal izan zen, argi-orduei ahalik eta etekin gehien ateraz eta neurraldi guztiak antzeko baldintzetan egitea bermatuz.

Gainera, pandemiaren hasieratik kalean ibiltzeko eta harremanak izateko osasun- eta lege-baldintza irekienak indarrean zeuden epealdian burutu zen. Euskal Herrian, irailaren 17tik urriaren 30era, oro har, kutsatze-datuak baxuak ziren, ez zegoen kalean musukoaren derrigortasunik, ostalaritzan ez zegoen jendea multzokatzeko mugarik ezta ordutegi murriztapenik, ez zegoen herriz-herri mugitzeko debekurik....

Kaleetan datuak mugikorraren bidez bildu ahala, aurrez finkatutako gutxieneko solaskide-kopurua gainditzea bermatu zen eta, aldi berean, erabilera-datuen akats-tartea $\pm 3,5$ edo txikiagoa zela ziurtatu (%95eko konfiantza-mailarekin).

4.3 EMAITZEN ADIERAZGARRITASUNA

Honako hauek dira ikerketaren datu estatistiko zehatzak:

- **Unibertsoa: Azpeitiko** kaleetan entzun daitezkeen elkarrizketak.
Mugikortasun handiko eremua da kalea, eta ez dago unibertso hori osatzen duten kideen zerrenda ezagutzerik. "Hala bada, ezinbestekoa da laginak erabiltzea; hau da, unibertso osoari buruzko ondorioak ateratzeko, nahitaezkoa da unibertsoaren zati bat ikertzea" (Juaristi, 2003, 65.or.).
- **Lagina:** Behatu diren **930 elkarrizketek** eta horietan solaskide izan diren **3.111 solaskidek** osatu dute lagina.
- **Akats-tartea**¹⁰: $\pm\% 1,2$ koa elkarrizketen lagin osoarentzat, % 95,0ko konfiantza-mailan eta $p=\%86,6$ ¹¹ izanik.

Beraz, datu estatistiko sendoak jasotzen dira txostenean.

¹⁰ Erabat ausazkoak diren laginketei egozgarria. Akats-tartea kalkulatzeko, bi datu erabili dira: neurketan behatutako elkarrizketa-kopurua eta udalerriko ezagutza-datuak (hiztunak eta elebidunen proportzioa). Ikus "Laginaren kalkulurako tresna": <https://soziolinguistika.eus/eu/lagina/> Lagin-akatsa kalkulatzeko eredu matematikoaz gehiago jakin nahi izanez gero, jo (Yurramendi eta Altuna 2009) edota (Yurramendi et al. 2013) txostenetara.

¹¹ Behatutako elkarrizketen artean euskarazko elkarrizketetan parte hartu duten solaskideek osatu duten ehunekoa.

4.4 LAGINARI BURUZ

Ikerketa honetan, Azpeitiko kaleetan behatutako 3.111 solaskideak zein hizkuntzatan hitz egiten ari ziren jaso da, aurreko atalean zehaztu bezala. Metodologiaren ezaugarriak kontuan izanda, ezin da jakin behatu diren pertsona horiek Azpeitiko biztanleak diren ala ez.

Nolanahi ere, udalerriko errealitatera hurbiltzeko asmoz, bertako biztanleriaren ezaugarriekin alderatuko ditugu behatutako solaskideen ezaugarriak, atal honetan. Horrela, begiratuko da ea behatutako lagina udalerriko biztanleriarekiko zer-nolako hurbilketa den, hau da, laginaren ezaugarriak azpeitiarren ezaugarriekin bat egiten duten, horrek baldintzatuko baitu emaitzen interpretazioa. Azterketa hori bi aldagai kontuan hartuta egingo da, alde batetik sexua eta, bestetik, adina.

Bestalde, datozen azpi-ataletan, Azpeitiko kale-neurketaren aurreko edizioako laginarekin ere alderatuko da 2021ekoa. Izan ere, bilakaera-datuen interpretaziorako, lagungarri da ezagutzea Azpeitiko kaleetan urterik urte behatu diren solaskideen profila¹².

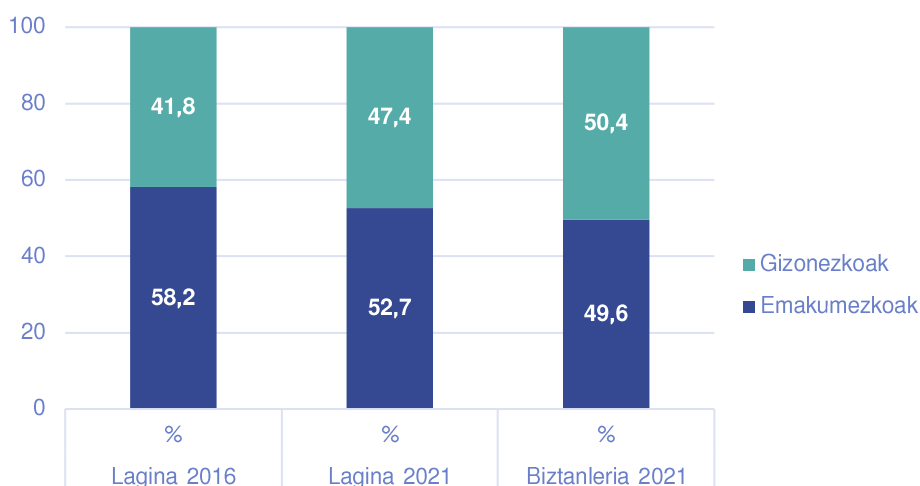
Bide batez, garrantzizkoa da kontuan izatea datu-bilketa egin den ordu-kopurua. Azpeitiko kale-neurketaren aurreko edizioan 10 orduko datu-bilketa burutu zen; 2021ean, ordea, 20 ordukoa izan da. Dena den, ez da aldaketa handirik egon behatutako solaskideen kopuruan (2016an 3.282 pertsona eta 2021ean 3.111).

¹² Hitanoari buruzko laginaren inguruko azalpenak 8.1 atalean ikus daitezke.

4.4.1 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, sexuaren arabera

Azpeitiko biztanleriaren % 49,6 emakumezkoak dira, EUSTATEk emaniko 2021eko erroldako datuen arabera. Urte berean egindako hizkuntzen erabileraren neurketako laginean, emakumeen pisua zerbait handiagoa da (% 52,7). Aipatzekoa da, halere, aurreko neurketan are eta handiagoa zela tarte hori. Beraz, 2021eko neurraldi honetan biztanleriaren proportziotara hurbildu da.

1. Grafikoa eta Taula. LAGINA ETA BIZTANLERIA SEXUAREN ARABERA. AZPEITIA, 2016, 2021 (%)

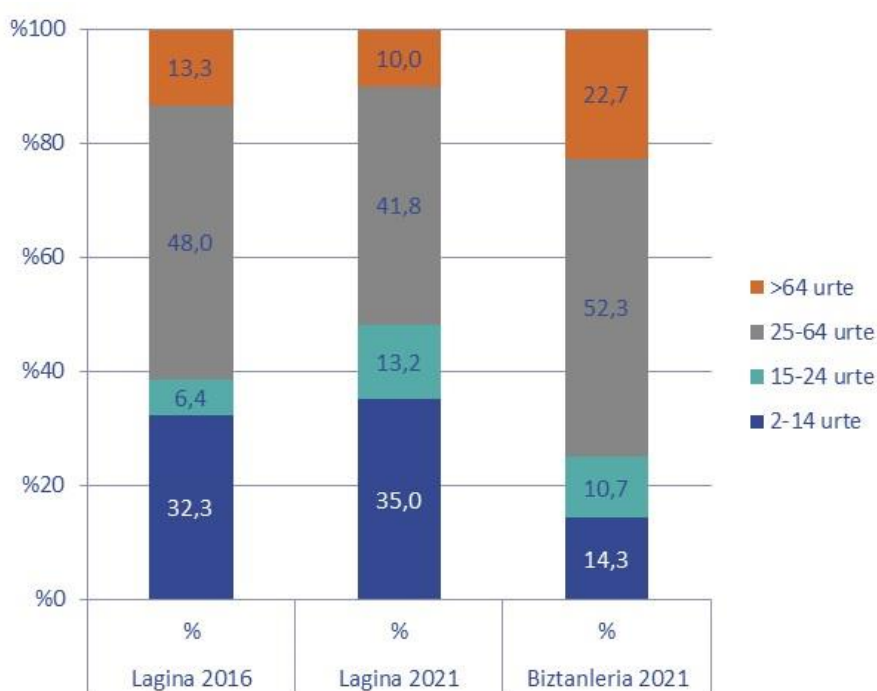
Sexua	Lagina 2016		Lagina 2021		Biztanleria 2021	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Emakumezkoak	1.910	58,2	1.638	52,7	7.534	49,6
Gizonezkoak	1.373	41,8	1.473	47,4	7.660	50,4
GUZTIRA	3.283	100,0	3.111	100,0	15.194	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2016 eta 2021; EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzen zentsua, 2021.						

4.4.2 Laginaren eta biztanleriaren osaketa, adinaren arabera

Azpeitian eginiko 2021eko ikerketa honetako laginean pisu handiena hartu dute biztanle helduek (% 41,8), ondoren haurrek (% 35), jarraian gazteek (% 13,2) eta azkenik adinekoek (% 10).

Joera horrek bat egiten du hein handi batean Euskal Herriko kaleetan jasotakoarekin, izan ere, ikerketa nagusi horretan behatutako hiztunen erdia heldua izan da, eta gainerako adin-taldekoak hurrenkera horretan sailkatu dira: haurrak, adinekoak eta gazteak (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

2. Grafikoa eta Taula. LAGINA ETA BIZTANLERIA ADINAREN ARABERA. AZPEITIA, 2016-2021 (%)

	Lagina 2016		Lagina 2021		Biztanleria 2021	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
2-14 urte	1.060	32,3	1.090	35,0	2.166	14,3
15-24 urte	209	6,4	412	13,2	1.627	10,7
25-44 urte	1.577	48,0	452	14,5	3.568	23,5
45-64 urte			847	27,2	4.385	28,9
>64 urte	437	13,3	310	10,0	3.448	22,7
GUZTIRA	3.283	100,0	3.311	141,8	23.147	152,3
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.						
Iturria. EUSTAT, 2021						

Lagina biztanleekin alderatuz, honakoa ikus daiteke:

- **Heldu gutxiago** behatu dira kalean proportzionalki, herrian bizi direnak baino (% 41,8 lagina, % 52,3 biztanleria);
- **Adinekoen artean ere, lagina txikiagoa** da biztanlerian duten proportzioa baino (% 10 lagina, % 22,7 biztanleria);
- **Haur gehiago** behatu dira kalean proportzionalki, herrian bizi direnak baino (% 35 lagina, % 14,3 biztanleria); haurrek laginean hartzen duten pisu handi hori orokorra da Euskal Herrian ere (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

Bereziki aipagarriak dira adinekoen eta haurren datuak, izan ere adinekoen kasuan proportzionalki askoz gutxiago dira kalean behatutakoak, biztanleriaren osaketan direnak baino. Aldiz, haurren presentzia nabarmen handiagoa da laginean, biztanleriaren osaketan dutena baino.

Aurrez egin diren behaketa guztiek erakutsi dute oso ohikoa dela biztanleriaren eta ikerketako laginaren banaketa ez egotea erabat orekatua, bizitza-ohiturak ez baitira berdinak izaten adin-tarte guztietan.

Kontuan hartzen badira 2016an eta 2021ean egindako ikerketako laginen datuak, azpimarratu behar da haurren presentzia kaleetan zertxobait handiagoa izan dela proportzionalki (% 32,3 2016an, % 35,0 2021ean), eta txikiagoa helduen eta adinekoen artean (helduen artean % 48,0 2016an, % 41,8 2021ean; adinekoen artean % 13,3 2016an, % 10,0 2021ean).

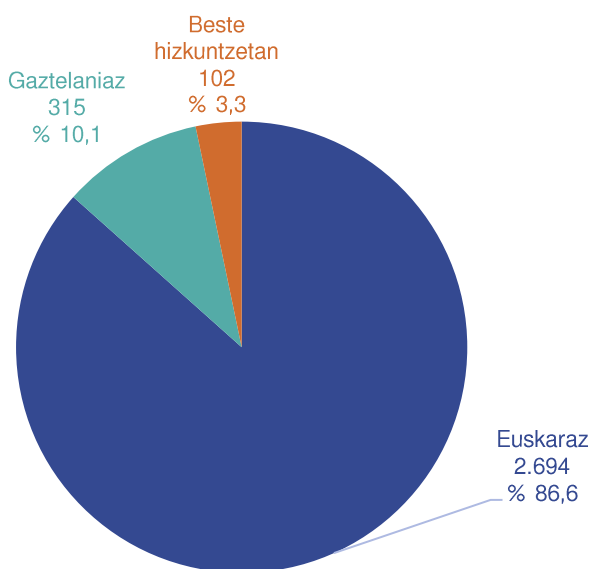
Era berean, garrantzi berezia du ikusteak gazteen presentziaren pisu erlatiboa handitu dela 2021ean, % 6,4koa baitzen 2016an eta % 13,2 azken honetan. Orokorra izan da gazteek 2016an baino pisu handiagoa hartu izana laginean (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

5 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA

5.1 DATU OROKORRA (2021)

Ikerketa-garaian, Azpeitiko kaleetan topatutako 10 lagunetatik 8 baino gehiago euskarazko elkarriketetan ari ziren (zehazki, % 86,6). Gainerakoak gaztelaniazko (% 10,1), eta beste hizkuntza batzuetako elkarriketetan ari ziren (% 3,3)¹³. 2021eko ikerketan gaztelaniaren eta frantsesaren presentzia bereizi dira, baina esan behar da Azpeitiko kasuan ez dela frantsesezko elkarriketarik jaso, eta, beraz, ondorengo ataletan, ez da bereizketa hori egingo.

3. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA. DATU OROKORRA. AZPEITIA, 2021 (%)

Hizkuntza	Lagina	Erabilera %
Euskaraz	2.694	86,6
Gaztelaniaz	315	10,1
Beste hizkuntzetan	102	3,3
GUZTIRA	3.111	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra. Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

¹³ Gogora ekarri behar da emaitzen adierazgarritasuna aurkeztu den atalean esan den bezala (4.3 atala), Azpeitiko behaketan $\pm\% 1,2$ koa izan dela akats-tartea, eta, beraz, emaitzetan gorabeherako tarte hori kontuan hartu behar dela.

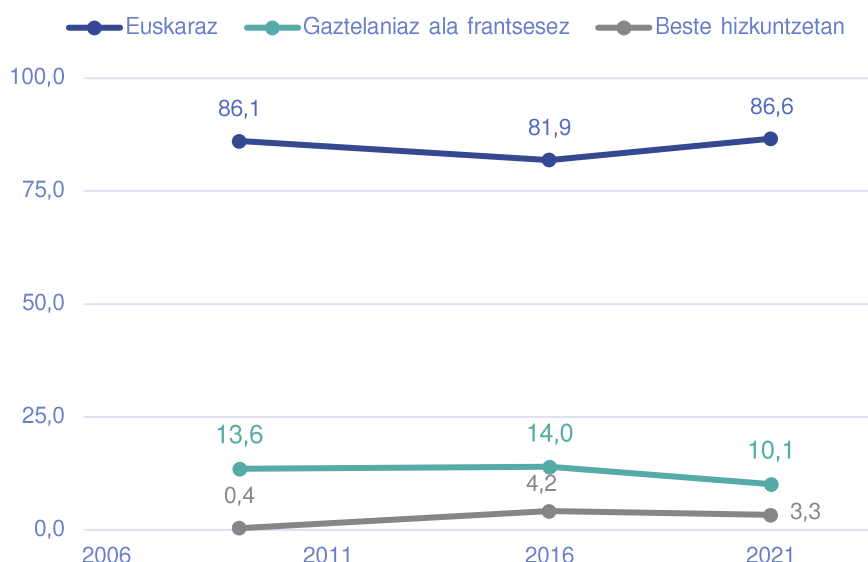
5.2 BILAKAERA (2009 – 2021)

Azpeitiko kaleetan 2021ean egindako neurketa udalerri horretan egindako hirugarrena da, 2009an eta 2016an egindakoen ondoren. Beraz, hamabi urtez euskarak kalean duen presentziaren arabera bilakaeraren berri emateko datuak eskaini ditu ikerketak.

Horrela, ondorengo grafikoak erakusten duen bezala, euskararen erabileran bost puntuko igoera nabarmendu behar da Azpeitian azken bost urteetan. Bilakaera hori interesgarria da, bereziki, aurreko bosturteko beheranzko joerari itzulita eman diolako; hala, hamabi urteren ondoren, ia datu berbera eskaini du 2021eko ikerketak (2009ko % 86,1etik % 86,6ra igaro da 12 urteotan).

Euskararen erabileraren igoera horretan eragina izan dezake 2021ean kaleetan haur eta bereziki gazte gehiagorekin topo egin izanak. Horiek dira euskara-gaitasun altuena dutenak eta gehien erabiltzen dutenak (adin-taldeen erabileraren artean alde handi-handirik ez badago ere, hurrengo ataletan adieraziko den moduan).

4. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERAREN BILAKAERA 2009 -2021 (%)

	2009	2016	2021
Euskaraz	86,1	81,9	86,6
Gaztelaniaz ala frantsesez	13,6	14,0	10,1
Beste hizkuntzetan	0,4	4,2	3,3
GUZTIRA	0,0	14,0	10,1
<i>Lagina</i>	2.137	3.283	3.111
Iturria. Soziolinguistika Klusterra. Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2009, 2016 eta 2021.			

5.3 UDALERRIKO INGURU SOZIOLOGIA

Herriko kaleetan egiten den hizkuntzen erabilera aztertzeke eta errealitate hori hobeto ulertzeke udalerriko zenbait aldagai soziologia aintzat hartzea ezinbestekoa da.

Atal honetan, kaleko erabilerarekin batera populazioarekin zuzenean loturiko hiru aldagai aztertuko dira: biztanleriaren lehen hizkuntza, etxeko erabilera eta euskaraz aritzeke gaitasuna. Hala aztertu dute Sorolla, Altuna eta Larrea egileek 2019an eginiko *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak* izeneko ikerketan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 11), eta, era berean, biztanleriaren aldagai soziologia horietan lantzen dira Euskal Jaurlaritzak argitaratzen dituen *Mapa Soziologia* ere (Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020).

Beraz, honako lau aldagai hauek hartu dira aztergai: 1) EUSTATEk ematen duen udalerriko euskara-gaitasuna, hots, zenbat biztanle diren euskaldun, ia euskaldun edo erdaldun¹⁴; 2) biztanleen artean lehen hizkuntza¹⁵ euskara, erdara, euskara eta gaztelania edo beste bat dutenen ehunekoa; 3) etxeko hizkuntzen erabilera¹⁶, euskara, erdara, biak edo beste bat erabiltzen diren alegia; eta 4) ikerketa honetan jasotako hizkuntzen kaleko erabileraren datua.

Atal honen helburua da lau aldagai soziologia horiek baliatuz udalerriko inguru soziologia

Alde batetik, hizkuntza hitz egiten jakitea norberaren ezaugarri kognitiboa da, errealitate psikologiko batutzailea, hizkuntza berriak eskura baitaitezke, lehendik ikasitako beste hizkuntza batzuen ezagutza kaltetu gabe. Erabilera, aldiz, ezaugarri kolektiboa, familiakoa edota soziala da (Vila i Moreno 2021, 26) . Esan daiteke, beraz, testuinguru sozial eleaniztun batean, ezagutzak ez duela hizkuntzaren erabilera baldintzatzen, hizkuntza erabiltzeke aukera baino ez baitu sortzen (Vila i Moreno 2021, 26) edo eskaintzen (Ramallo 2020).

Kontuan hartzeke da, bestalde, desberdintasun metodologiko nabarmenak daudela kale-erabilera, etxeko erabilera, lehen hizkuntza eta euskara-gaitasuna neurtzeke moduan.

¹⁴ Kategoria horiek euskararen jakite-mailari buruz egiten diren lau galderei erantzundakoaren arabera lortu dira: "ulertzen duzu?", "hitz egiten duzu?", "irakurtzen duzu?", eta "idazten duzu?". Aukeran ematen diren erantzunak (ezer ez, nekez, eta ondo) konbinatuz, zazpi hiztun-kategoria sortzen dira, eta zazpi horiek bilduz, guk aurkeztutako hirurak:

		ULERTU	HITZ EGIN	IRAKURRI	IDATZI
EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Ondo	Ondo
	ERDI-ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Nekez	Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo	Ondo	Ez	Ez
IA EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ondo/ Nekez	Ondo/ Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ez	Ez
	PASIBOAK	Ondo/ Nekez	Ez	Ez	Ez
ERDALDUNAK		Ez	Ez	Ez	Ez

¹⁵ Ikerketa honetan, EUSTATEk ematen duen ama-hizkuntzaren datua erabiltzen da lehen hizkuntza modura, hots, erakunde horren arabera, 3 urte bete arte ikasten den lehenengo hizkuntza. Lau aukera daude: lehen hizkuntza moduan umetan euskara bakarrik ikasi duten pertsonak, gaztelania bakarrik ikasi dutenak, euskara eta gaztelania ia aldi berean ikasi dutenak eta, azkenik, lehen hizkuntzatzat euskara eta gaztelania ez den besteren bat izan dutenak.

¹⁶ Etxean erabiltzen den hizkuntza etxean gehienetan hitz egiten den hizkuntza da. Atal honetan, lehen hizkuntzarako erantzun berberak onartzen dira: euskara, gaztelania, biak edo besteren bat (EUSTAT).

Laburbilduz, aztertzen ari garen aldagai horien arteko alderaketak oso tentuz hartu beharrekoak dira, honako arrazoi hauek tarteko:

- **Kale-erabilera behaketa bidez jasotzen da**, beraz, hizketan ari dena horretaz konturatu ere ez da egiten; **etxeko erabilera-datua**, aldiz, **inkesta bidez jasotzen da**, eta norberak ematen du bere etxean hitz egiten duen hizkuntzaren inguruko informazioa.
- **Kale-erabileran ez da ezinbestean udalerrian bizi direnen erabilera** islatzen bere horretan, kalean behaturiko elkarrizketen erabilera jasotzen baita, izan bertan erroldatutako biztanleen ala ez.
- **Kale-erabilera gertukoaren artekoa** izan ohi da, eta, sarritan, adinkide berekoen artean gertatzen da. Aldiz, **etxeko erabilera familia eremukoa da**, normaletan belaunaldi ezberdinen artekoa (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 16).

Nolanahi ere, azaldutako ñabardura horiek kontuan izanda ere, aurrez egin diren ikerketen arabera, esan daiteke honako korrelazio hauek izan, badirela:

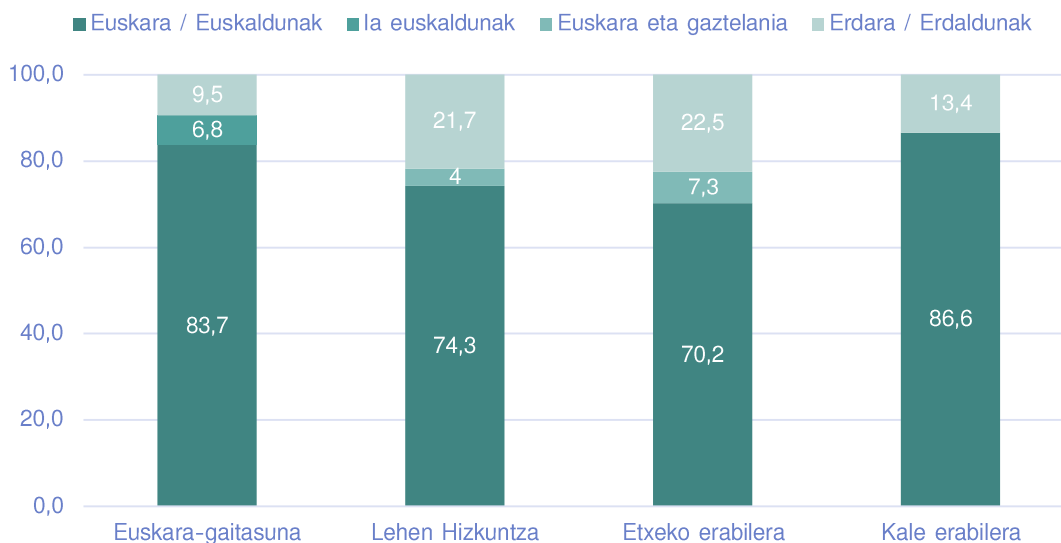
- **Zenbat eta udalerri euskaldunagoa izan orduan eta handiagoa da euskararen kale-erabilera.** Baina, banaketa hori ez da lineala eta ez uniforme, eta udalerrien artean hizkuntza portaerari buruzko desberdintasunak ageri dira (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 12).
- **Lehen hizkuntza modura euskara jaso dutenen proportzioa handia den udalerrietan, gehienetan, are eta handiagoa da euskararen kale-erabilera.** Lehen hizkuntzaren proportzioak behera egin ahala, hala egiten du euskararen erabilerak (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 15).
- **Zenbat eta handiagoa izan etxeko erabilera, orduan eta handiagoa da kaleko erabilera.** Nabarmenezkoa da bestalde, kaleko erabilera etxekoa baino altuagoa dela udalerri gehienetan. Gainera, alde hori ez da murrizten etxean euskaraz asko hitz egiten den udalerrietan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 16).
- **Ezagutza, kale-erabilera, lehen hizkuntza eta etxeko erabilera:** aldagai soziolinguistikoen euskarari dagokion datuetan, balio altuenetik txikienera hurrenkera hori da ia udalerri guztietan ohikoena (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19).

Beraz, aztertu ditzagun Azpeitiko udalerrian bildu diren aldagai soziolinguistikoen datuen arteko harremana.

5.3.1 Azpeitiko aldagai soziolinguistikoak

Azpeitiko aldagai soziolinguistikoak aztertuz (5. Grafikoa eta Taula) ikus daiteke aldagai horien artean balio altuenak kale-erabilerak (% 86,6) eta euskara-gaitasunak (% 83,7) dituztela, eta, ohiko ereduari jarraituz, apur bat beherago jarraitzen lehen hizkuntzak (% 74,3) eta etxeko erabilerak (% 70,2).

5. Grafikoa eta Taula. Euskara-gaitasuna, Lehen hizkuntza, Etxeko erabilera eta Kale erabilera (%)

	Euskara-gaitasuna (2016)	Lehen Hizkuntza (2016)	Etxeko erabilera (2016)	Kale erabilera (2021)
Euskara / Euskaldunak	83,7	74,3	70,2	86,6
Ia euskaldunak	6,8	-	-	-
Euskara eta gaztelania	-	4,0	7,3	-
Erdara / Erdaldunak	9,5	21,7	22,5	13,4
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0
GUZTIRA, Abs.	13.986	13.986	13.986	3.111
Iturria. EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua 2016; Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.				

Euskara-gaitasunari dagokionean, Azpeitiko biztanleen artean seitik bost direla euskaldunak ikus daiteke, zehazki, % 83,7; eta beste % 6,8k euskara ulertzen dute. Beraz, hamar biztanletatik bederatzi dira euskaraz hitz egiteko -edo gutxienik ulertzeko- gai.

Gaitasun hori kontuan izanda, VI. Mapa Soziolinguistikoak **4. gune soziolinguistikoan** kokatzen du Azpeitia (% 80-100 udal-gaitasuna) (Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura

eta Hizkuntza Politika Saila 2020, 39)¹⁷. Mapa horrek ondoren zehazten den informazioa eskaintzen du 4. gune hori ezaugarritzeko:

"Laugarren gune soziolinguistikoko udalerrietan 66.105 pertsona bizi dira, EAEko biztanleria osoaren %3,2. Horietatik 55.563 euskaldunak dira, hau da, euskaldun guztien %6,6. Bizkaiko eta Gipuzkoako 62 udalerri eta Arabako udalerri bakarra (Aramaio) daude gune honetan. Udalerri txikiak dira gehienak, 5.000 biztanle baino gutxiago dituzte, Azpeitiak, Lekeitiok eta Mutrikuk izan ezik."

(Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020, 41).

4. gune soziolinguistikoan, beraz, Azpeitia nabarmentzen udalerria da, bere 15.194 biztanleak kontuan hartuz, gune horretako herri handien artean kokatzen baita.

Udalerriko **euskara-gaitasunaren** eta **lehen hizkuntzaren artean** aldea izatea ohikoa da, diferentzia horretan islatzen baita euskarak izan duen irabazia azken 30-40 urte inguruan, hezkuntza-sistemaren eta helduen ikasketa-prozesuen bitartez. Azpeitian ere, biztanleriaren % 83,7ak euskara gaitasuna du eta horietatik % 78,3k lehen hizkuntza modura jaso du euskara (euskara edo euskara eta gaztelania batera); azpimarragarria da, beraz, bertako biztanleriaren parte batek (% 5,4) euskara bigarren hizkuntza modura ikasi duela, eta, beraz, euskararen ezagutzaren aldeko irabaziak direla. Era berean, **gaitasuna** eta **etxeko erabileraren** artean ere aldea izatea oso ohikoa da, izan ere, arestian esan bezala, etxeetan belaunaldi desberdinetako kideak elkartzeko dira. Sarri asko, kide horiek euskara-gaitasun desberdina dute, edota horietako batzuk gaztelaniaz euskaraz baino errazago hitz egiten dute, eta, beraz, etxe askotan ez dira betetzen euskararen erabileran bereziki eragiten duten faktoreak: harreman-sarea eta erraztasuna (Aizpurua Espin 2018, 44).

Lehen hizkuntzaren eta **etxeko erabileraren** datuek gertutasun handiagoa izan ohi dute; Azpeitian, lehen hizkuntza euskara edo euskara eta gaztelania dutenek biztanleriaren % 78,3a osatzen dute eta etxeko erabileran euskara edo biak erabiltzen dituztenak % 77,5 dira. Hau da, esan daiteke, etxeko kideen artean, zenbat eta gehiago izan euskara lehen hizkuntza modura dutenak orduan eta erabilerari handiagoa izango dela etxeko giroan. Harreman hurbileko hori, ia udalerri guztietan gertatzen da (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19). Nolanahi ere, Azpeitian ikusten den lehen hizkuntzaren eta etxeko erabileraren arteko balio hain parekoak izatea aparteko datua da.

¹⁷ Herriko ezagutza-datuak ez ezik, lehen hizkuntzaren, etxeko erabileraren eta kale-erabileraren emaitza enpirikoetan oinarrituz, "Euskarak gaztelaniaz bezainbesteko presentzia (EG)" duen udalerrien multzoan kokatzen da (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 24). Multzo soziolinguistikoko hori 2016ko Inkesta Soziolinguistikoko eta 2017-2018 urte bitartean egindako udal neurketen emaitzak aintzat hartuz osatu zen, "Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak. Udalerri mailako analisia. Laburpena eta ondorioak" izeneko txostenean (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019). Nolanahi ere, azpimarratu behar da multzo horretako udalerrien batezbestekoetatik gorakoak direla Azpeitiko hizkuntza-gaitasunaren, lehen hizkuntzaren, etxeko erabileraren eta kale-erabileraren datuak (3.taula - Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 19).

Matematikoki espero daitekeen euskararen erabileraz, erabilera isotropikoaz

Arestian zehazturiko lau aldagai soziolinguistikoez gain, bada kaleko erabilera ulertzeko interesgarri izan daitekeen bosgarren bat ere, hain zuzen, J.L. Alvarez Enparantza Txillardegiaren eredu matematikoan (2001) oinarritutako erabilera isotropikoa. Datu horrek, elebitasun sozialeko eremutan, bi hizkuntzen ezagutza unibertsala ez denean, biztanleek duten hizkuntzak erabiltzeko aukera azaltzeko balio du. Hau da, eredu horren bitartez, egoera hipotetiko eta gune jakin batean, matematikoki espero daitekeen euskararen erabilera kalkula daiteke, eremu horretako elebidun dentsitatea kontuan izanda, euskaldunek euskaldunekin beti euskaraz egingo dutela planteatuta (euskararekiko leialtasun erabatekoa dutelakoan) eta hizketaldian parte hartzen duten balizko taldeen pisua aurreikusita.

Eredu hori aintzat hartuta, eta egoera hipotetiko hori udalerrriaren kasura egokituta, Azpeitiko udalerriko *erabilera isotropikoaren* kalkulua berritu da ikerketa honetan¹⁸, euskal hiztunen hizkuntza-hautua, neurri batean behintzat, ulertzen lagun dezakeelakoan.

Kalkuluak eginda, hortaz, % 63,8koa da baldintza hipotetiko horietan Azpeitiko euskararen erabilera isotropikoa (edo espero daitekeen erabilera), kontuan izanik udalerriko biztanleen euskaldunen ehunekoa % 83,7koa dela. Beraz, behatutako erabilera erreala (% 86,6) matematikoki espero daitekeen erabilera baino altuagoa da.

Alabaina, badira datu hipotetiko horretatik kale-erabileraren datu erreala gorantz aldentzeko arrazoiak, besteen artean, honako hauek: alde batetik, kaleko harreman sozialak zorizkoak ez izatea nagusiki. Hortaz, gerta daiteke harreman horietan aurrez ezarritako hizkuntza-erabileraren ohituretan hizkuntza bat edo bestea gailentzea. Beste alde batetik, kontuan izan behar da euskaldunek euskaldunekin elkartzerakoan beti euskaraz egitea (% 100eko leialtasuna) ia ezinezkoa dela, sarri, solaskideen inguruko informazioa ez-nahikoa delako, (Iriberri eta Uriarte 2012, 201)¹⁹, euskaraz egiteko erosotasunik ez dutelako edo euskaraz aritzeko sarerik edo konfiantzazko giro nahikorik ez dutelako (Amorrortu, Goirigolzarri, eta Ortega 2021, 24).

Beraz, laburbiltzeko, esan daiteke udalerriko euskararen ezagutza-datua kalean egiten den erabileraren iragarle ona izan daitekeen arren (udalerrian zenbat eta euskaradun gehiago izan orduan eta euskararen erabilera handiagoa espero daiteke), beste aldagai batzuk ere aintzat hartu behar direla, ezinbestez, hizkuntzen erabileraren konplexutasuna ulertzeko. Gainera, baldintza soziolinguistikoetara mugatu gabe, faktore sozioekonomikoak eta soziodemografikoak ere adierazgarriak izan daitezke (nahiz eta azterketa honetan ezin ditugun nahi bezala kontuan izan).

¹⁸ Eragiketa matematiko zehatza honako formula honen bitartez osatzen da: $PB = mB (w2ex2 + w3ex3 + w4ex4)$, non: PB = euskararen erabilera-maila; W2 = bikoteen pisua, W3 = hirukoteen pisua, w4 = laukoteen pisua; mB = euskararekiko leialtasuna, ex = elebidunen proportzioa.

Gaian sakontzeko, ikus (Alvarez Enparantza, Txillardegi 2001) eta (Isasi eta Iriarte 1998).

¹⁹ Besteak beste, gogora daiteke Euskaraldiaren ariketa sozialaren gakoetako bat dela txaparen erabilera. Hau da, txaparen bidez, solaskideak euskara ulertzen duela jakin daiteke, eta hori ezagutzea faktore erraztailea da hiztunarentzat, euskara erabil dezan.

MUGIMENDU MIGRATZAILEEN ERAGINA

Hizkuntza gutxituen biziberritze-prozesuetan lurraldeko aldagai demografikoek duten garrantzia txosten honetan nabarmendu da, esate baterako, euskaraz hitz egiten duten biztanleriaren sexuaren, adinaren²⁰ edo migrazioen²¹ garrantziaz jabetzeko. Azken aldagai horrek (migrazio-fenomenoak) herriko kaleetan duen eragina kontuan izatekoa da dagoeneko gaur egungo datuak aztertzeko; zalantzarik gabe, are eta hurbilagoetik begiratu beharko dira aurrerantzean, aurreikus daitekeen migrazio-fenomenoaren goranzko joera baieztatzen bada.

Esate baterako, gogoratu behar dira iragan hurbileko honako bi fenomeno nagusiak: euskararen lurraldean XX. mendean Estatu Espainiarretik Euskal Herrira heldutako migrazioaren eragina (Ruiz Olabuenaga eta Blanco 1994) eta, berriki, XXI. mendearen hasierarekin batera, jatorri atzeritarreko immigrazioa. Azken fenomeno horren ondorioz, Euskal Autonomia Erkidegoan % 11,7koa da biztanleria horren dentsitatea (Aierdi, Uranga, eta Iñarra 2021, 14)²², eta aurreikusi daiteke 100etik gora hizkuntzek dutela presentzia gure artean, biztanle horien jatorrizko estatuan hitz egiten diren hizkuntzak identifikatuta²³.

Aipatu behar da herriko kaleetan hizkuntza horien presentzia apala dela, oro har, gaur, gaurkoz: Euskal Herrian, beste hizkuntzen erabilera % 2,8koa izan da²⁴, duela bost urte behatu zenaren pare (% 2,7 2016an % 2,8 2021ean). Azpeitian, 2021eko datuen arabera, jatorri atzeritarreko biztanleria % 9,1 da²⁵, eta euskara, gaztelania eta frantsesa ez diren beste hizkuntzen erabilera % 3,3koa izan da (2016ko datua: % 4,2), presentzia txikia, beraz Euskal Herri batez bestekoa gainditzen badu ere. Dirudenez, horren arrazoiak izan daiteke aloglotoen (ez euskara ez gaztelania) migrazioak kaleko elkar eraginetan presentzia txikia izatea (oraingoz). Berez, ez gaztelania ez euskara hitz egiteak ez luke halako baldintza esturik jarri beharko bertako hizkuntza aukeratzekoan (hizkuntza ofizial biak arrotzak baitzaizkie), ez bada nagusitasun edo erabilgarritasun irizpideen ondorioz.

Beraz, komunitateen arteko konfluentzia gertatu ahala, ikusi beharko da zer bilakaera hartzen duen euskararen erabilerak. Alde batetik migratzaileen ia erdiak jatorrian gaztelaniako hiztunak izatea garrantzia izan dezake; eta, bestalde, migratzaileen begietara euskara interesgarria izan arren, gaztelaniaren ondoan beharrezkoa ez izateak ere bere pisua izan dezake (Uranga eta Aierdi 2021, 35). Hor bada, noski, kohesio sozialari begirako erronka, eta bada, era berean,

²⁰ Ikus, adinari dagokionean, besteak beste, UNESCOk haurrenganako hizkuntzaren transmisioari ematen dion garrantzia hizkuntza zaurgarri modura sailkatzeko irizpideetan (Moseley 2010).

²¹ Bizindar etnolinguistikoaren teoriaren baitan ere migrazioen datuen garrantzia esplizituki identifikatzen da (Giles et al. 1977).

²² Ikerketa horretan, jatorri atzeritarreko biztanleria honako hiru talde hauek osatzen dute: Estatu espainiarrean jaio eta atzerriko nazionalitatea dutenak, atzerrian jaio eta atzerriko nazionalitatea dutenak eta atzerrian jaio eta nazionalitate espainiarra dutenak.

²³ Soziolinguistika Klusterraren hizkuntzen mapak hipotesi horien arabera egin dira: hizkuntza ofizialak zein diren, hizkuntza hedatuak eta hizkuntza minorizatuak. Ikus <https://soziolinguistika.eus/eu/proiektua/gipuzkoako-hizkuntza-aniztasunaren-mapa/>.

Soziolinguistika Klusterrak orain arte egindako ikerketek Euskal Autonomia Erkidegoko datuak aztertuz egin dira, oraingoz. Nafarroako eta Iparraldeko daturik ez du aztertu orain arte.

²⁴ Nolanahi ere, identifikatu diren joera nagusiak gogoratzea komeni da, udalerrri bakoitzak bere berezitasunak dituela jakin arren: Aierdi, Uranga eta Iñarra 2021 lanean ikus daitezke jatorri atzeritarreko biztanleriaren azterketaren ondorioz hipotesi mailan aurreikusitako hizkuntza-aniztasunaren inguruko zehaztasunak. Ikus: Gipuzkoako hizkuntzen mapa: <https://www.gipuzkoa.eus/eu/web/hizkuntzaberdintasuna/gipuzkoakohizkuntzak/hizkuntzen-mapak>

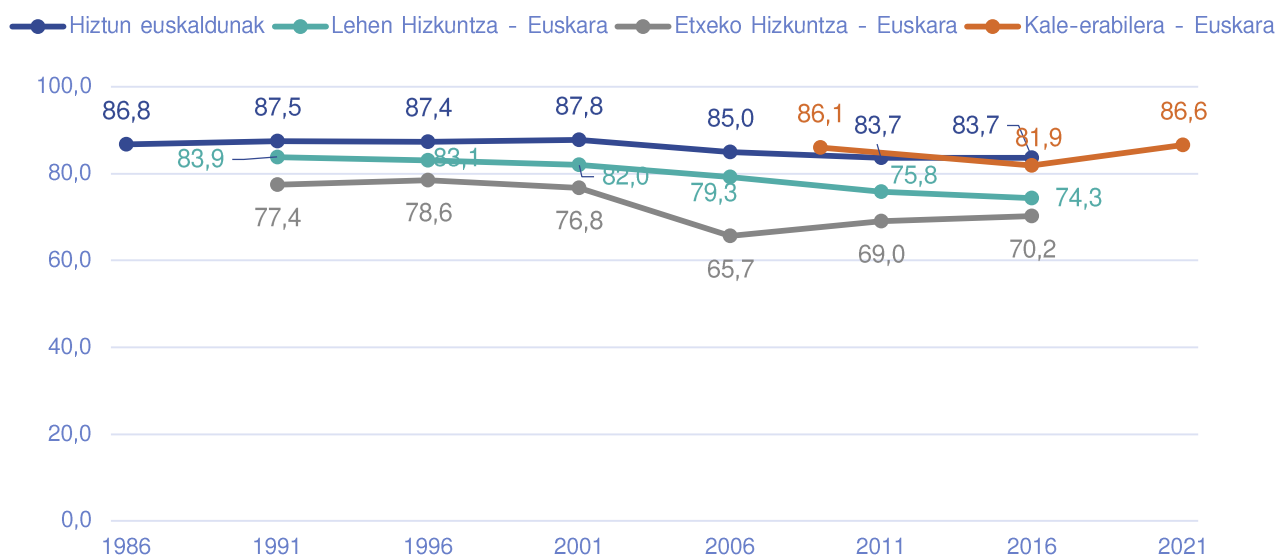
²⁵ Ikuspegi Immigrazioaren Euskal Behatokia: Jatorriko herrialde nagusien arabera. https://ikuspegi.eus/eus/estadisticas/estadisticas_tablas.php

kohesio linguistikoari begirakoa ere; etorkizunari begira, lanerako alor garrantzitsua, zalantzarik gabe (Sorolla et al, 2019: 41).

Udalerriko aldagai soziolinguistikoan azterketa honi amaiera emateko aipamen labur bat egin nahi diogu udalerriko kaleetan islatzen den biztanleen mugikortasunari. Alegia, udalerrien arteko mugimenduek ere gero eta arreta handiagoa eskatzen ari dira, batez ere, udalerri euskaldunetan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 39). Gainerako udalerrietan ere, esanguratsuak izan daitezke jardueraren arabera udalerrien arteko mugimenduek, bertan errolatuak ez diren biztanleen hizkuntzaren eragina kaleetan islatzen baita. Azpeitiko kasuan, aipatu behar da 4. Gune soziolinguistikoan dauden herriz inguratuta dagoela, eta ezaugarri horrek euskararen hizkuntzen erabileran ere eragina izan dezakeela (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 30). Horri erantsi behar zaio, jakina, udalerriko kaleetan turismoak eragin dezakeen alterazioa.

5.3.2 Aldagai soziolinguistikoan bilakaera

6. Grafikoa eta Taula. ALDAGAI SOZIOLINGUISTIKOEN ALDERAKETA. AZPEITIA, 1986-2016 (%)

	1986	1991	1996	2001	2006	2009	2011	2016	2021
Hiztun euskaldunak	86,8	87,5	87,4	87,8	85,0	-	83,7	83,7	-
Lehen Hizkuntza - Euskara	-	83,9	83,1	82,0	79,3	-	75,8	74,3	-
Etxeko Hizkuntza - Euskara	-	77,4	78,6	76,8	65,7	-	69,0	70,2	-
Kale-erabilera - Euskara	-	-	-	-	-	86,1	-	81,9	86,6
Iturria. EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua 2016; Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.									

Aztertutako aldagai soziolinguistikoen bilakaeran azpimarra daitezkeen datuak honako hauek dira:

- **Euskara-gaitasunak** zertxobait behera egin du azken hogeita hamar urteko epean: % 86,8 zen 1986an, eta % 83,7 2016an.
- **Lehen hizkuntzari** eta **etxeko hizkuntzari** dagokionean, halaber, beheranzko joera bat baieztatzen da: 1991ean % 83,9koa zen lehen hizkuntzaren datua, eta % 74,3koa 2016an; etxeko erabilera % 77,4etik % 72,2ra igaro zen urte horietan.
- **Kaleko euskararen erabilera** gorabeheratsuagoa izan da: 2011n eta 2021ean datu antzekoak behatu ziren, baina, 2016an erabilera baxuagoa behatu zen.

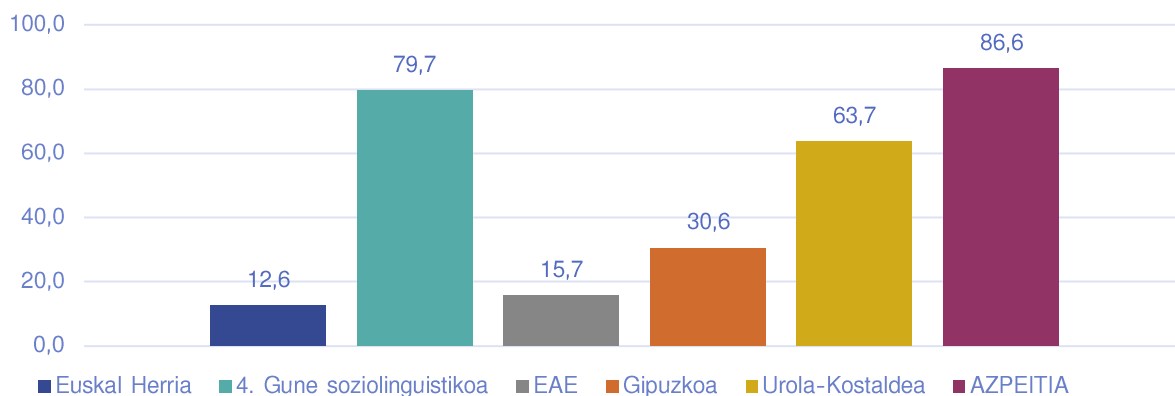
Laburbilduz, esan daiteke 12 urteko epean balio bereberean dagoela euskararen kaleko erabilera, nahiz eta zertxobait jaitsi den udalerrian bizi diren euskaldunen ehunekoa, eta beheranzko joera antzeman den lehen hizkuntzaren eta etxeko euskararen erabileraren balioetan.

5.4 BESTE EREMU GEOGRAFIKOETAKO ERABILERAK

5.4.1 Euskal Herria, herrialdea eta eskualdea

Ondorengo grafiko eta taulan, Euskal Herrian, Azpeitiari dagokion gune soziolinguistikoan (4. gune soziolinguistikoa), Euskal Autonomia Erkidegoan, Gipuzkoan, Urola-Kostaldean eta Azpeitian jasotako datuak erakusten dira.

7. Grafikoa eta Taula. ERABILERA, LAGINA ETA AKATS-TARTEA. HAINBAT EREMU GEOGRAFIKO, 2021 (%)

Eremua	Biztanleria	Lagina	Erabilera %	Akats-tartea %
Euskal Herria	3.136.258	603.497	12,6	0,3
4. Gune soziolinguistikoa ²⁶	84.447	13.095	79,7	1,8
EAE	2.178.619	489.073	15,7	0,3
Gipuzkoa	713.902	249.711	30,6	0,7
Urola-Kostaldea	69.857	27.828	63,7	0,7
Azpeitia	15.194	3.111	86,6	1,2
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.				

Goiko grafikoak eta taulak erakusten dutenez, Azpeitiko euskararen erabilera (% 86,6) alderatzen diren eremuen gainetik dago: Euskal Herrian % 12,6, 4. Gune soziolinguistikoan % 79,7, Euskal Autonomia Erkidegokoan % 15,7, Gipuzkoan % 30,6, eta azkenik Urola-Kostaldean % 63,7 (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

Beraz, kokatuta dagoen gune geografiko zein soziolinguistikoetan jaso diren balioetatik nabarmen gainetik.

²⁶ 4. gune soziolinguistikoan sailkatzen dira %80 - %100 Euskaldun dentsitatea duten udalerriak (Eusko Jaurlaritzak - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila 2020)

5.4.2 Eskualdeko beste zenbait udalerrirekin alderaketa

1. Mapa eta Taula. Eskualdeko zenbait udalerritako Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Urola Kosta, 2021 (%)

Udalerria	Euskararen kale-erabilera (2021)	Gaitasuna (Eustat, 2016)	Biztanle-kopurua (2021)
Errezil*	99,0	94,1	585
Aizarnazabal*	93,8	83,5	771
Azpeitia	86,6	83,7	15.194
Zestoa	78,3	81,5	3.752
Azkoitia**	68,9	76,9	11.962
Getaria*	68,4	84,3	2.839
Zumaia	50,8	73,8	9.895
Zarautz	50,7	74,1	23.085
Aia	Daturik ez	--	--
Beizama	Daturik ez	--	--
Orio	Daturik ez	--	--

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, 2018, 2021; EUSTAT. Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua, 2016, 2021; UEMAko udalerrak eta Tolosaldea, 2021. ²⁷.

²⁷ * ikurra duten udalerrietako datuak HIZKUNTZEN ERABILERAREN KALE NEURKETA, UEMAko udalerrak eta Tolosaldea, 2021 neurketatik ekarri dira. Ez da Aia, Beizama eta Orioko daturik jaso; ** ikurra dituen udalerriko datuak HIZKUNTZEN ERABILERAREN KALE NEURKETA, Azkoitia, 2018 (Soziolinguistika Klusterra 2017) neurketatik ekarri dira.

Euskal Herriko *Hizkuntzen Erabileraren Kale-neurketetako* datuen arabera, % 63,7koa izan da Urola Kosta eskualdean euskararen kale-erabilera (Altuna Zumeta eta Iñarra Arregi 2022). Aurreko mapan, eskualde horretako udalerri desberdinetan egin diren *neurketetako* datuak bildu dira.

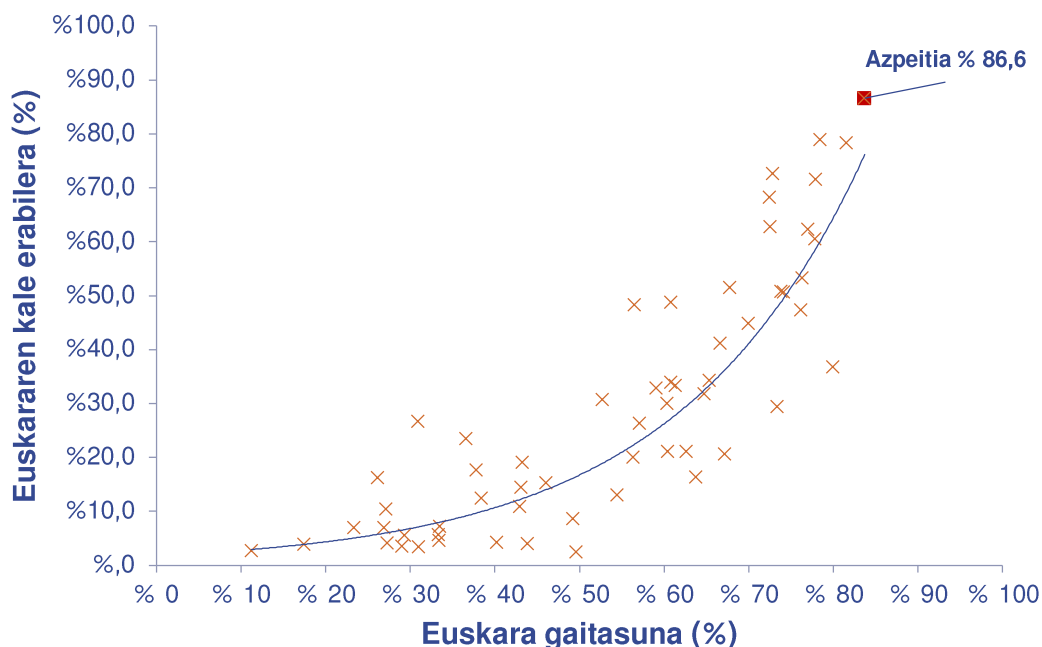
Ikus daitekeen bezala, herri guztietan jaso dira % 50 gaindiko datuak. Daturik altuenak Errezilen (% 99,0), Aizarnazabalen (% 93,8) eta Azpeitian (% 86,6) jaso dira. Zertxobait beherago kokatu dira Zestoan (% 78,3), Azkoitian (%68,9) eta Getarian (% 68,4), eta daturik apalenak Zumaian (% 50,8) eta Zarautzen (% 50,7) jaso dira. Beraz, eskualdean euskararen erabilera oso altua dela agerian geratu da, baina baita udalerritik udalerrira alde nabarmenak daudela ere.

Eskualdearen euskararen erabilera Azpeitiak duen pisua ulertzeko, taulan bertan udalerri horietako euskararen erabilera, biztanleria-kopurua eta udalerri horietako euskara-gaitasuna bildu dira.

Ikus daitekeen modura, Azpeitiak eskualdeko bigarren biztanleria-kopuru handiena dauka (15.194 biztanle Azpeitiak). Gaitasunaren aldetik, hirugarren daturik altuenak ditu (% 83,7), Errezil (% 94,1) eta Getariaren (% 84,3) ondotik eta, halaber, erabilera aldetik hirugarren daturik altuenak ditu (% 86,6) Errezilen (% 99,0) eta Aizarnazabalen (% 93,8) ondotik.

5.4.3 Behatutako udalerrien kale-erabilera hizkuntza-gaitasunaren arabera

1. Irudia. Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa egindako udalerrietan euskara-gaitasuna eta kaleko erabileraren arteko alderaketa. Azpeitia, 2021 (%)

Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa, 2021.

Goiko irudian 2021eko edizioan Soziolinguistika Klusterrak udalerritan berariaz egindako *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa* guztien euskararen erabilera-datua irudikatu da. Bertan, euskararen kale-erabilera eta udalerriko euskara-gaitasuna bi ardatzetan jarri dira harremanetan.

Ikus daitekeen bezala, joera garbia dago bi aldagai horien artean, esan nahi baita zenbat eta euskara-gaitasun handiagoa izan, orduan eta euskararen kale-erabilera altuagoa nabari dela. Baina, era berean, ikus daiteke harreman hori ez dela erabat lineala, izan ere euskara-gaitasun berbera duten udalerrietan euskararen kale-erabileraren datuak oso desberdinak izan daitezke.

Behatu diren udalerrak kontuan izanda datuei erreparatuz gero, ikus daiteke Azpeitian, euskara-gaitasunari erreparatuz (% 83,7), euskararen kaleko erabileraren datua (% 86,6) joera-marraren gainetik dagoela.

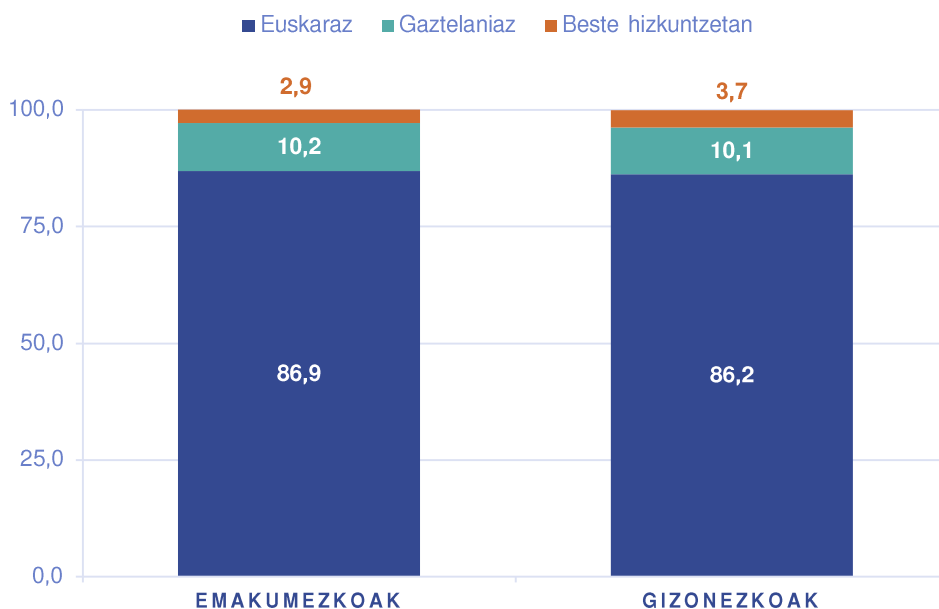
6 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERA

6.1 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, SEXUAREN ARABERA (2021)

Jarraian, Azpeitiko kaleetako euskararen erabileraren berri emango da sexu aldagaia kontuan hartuta, hau da, emakumezkoen eta gizonezkoen hizkuntzen erabileran desberdintasunik dagoen begiratuta.

8. Grafiko eta taulan ikus daitekeenez, bi multzoetan da euskara nagusi (% 86,9 emakumezkoen kasuan, eta % 86,2 gizonezkoen kasuan). Bi taldeetan antzekoa da euskararen kale-erabilera, aldea ez baita puntu batera ere iristen. Aipagarria da, kasu honetan, ohikoa dela Euskal Herri gehienetan alde hori handixeagoa izatea, alegia, emakumezkoek euskara gehiago erabiltzea gizonezkoek baino (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

8. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA SEXUAREN ARABERA. AZPEITIA, 2021 (%)

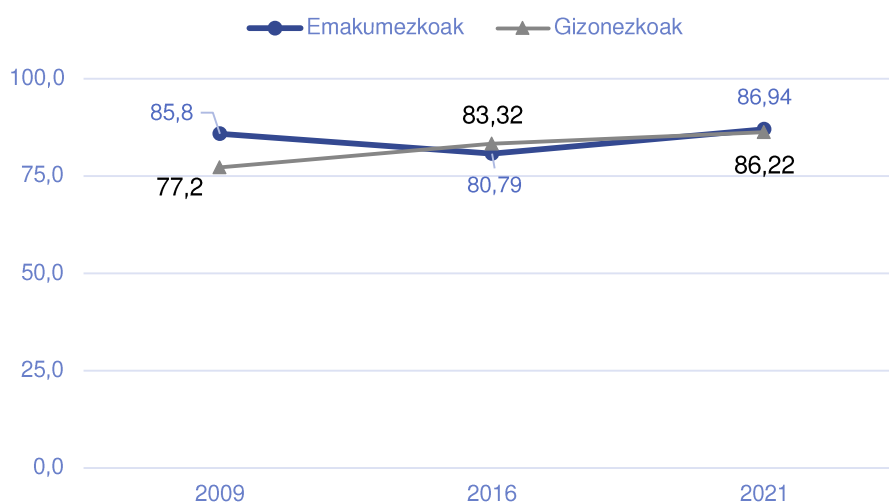

Hizkuntza	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Euskaraz	86,9	86,2
Gaztelaniaz	10,2	10,1
Beste hizkuntzetan	2,9	3,7
GUZTIRA	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	1.638	1.473
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

6.2 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA (2016 – 2021)

Bilakaerari dagokionez, azken bi neurketetan ikusi da Azpeitiko gizonezkoen eta emakumezkoen arteko aldea euskarari dagokionez nahiko paretsua dela. Hala eta guztiz ere, 2016an, gizonezkoen erabilera datua emakumeena baino altuagoa zen ia 3 puntuko aldearekin (gizonezkoek % 83,3 eta emakumezkoek % 80,8), eta 2021ean, alde hori neutralizatu da emakumezkoen erabilera-balioa zertxobait gorago kokatzen baita, esan bezala, Euskal Herriko udalerrietan ikusten den joerara hurbilduz.

9. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA SEXUAREN ARABERA. AZPEITIA, 2016-2021 (%)

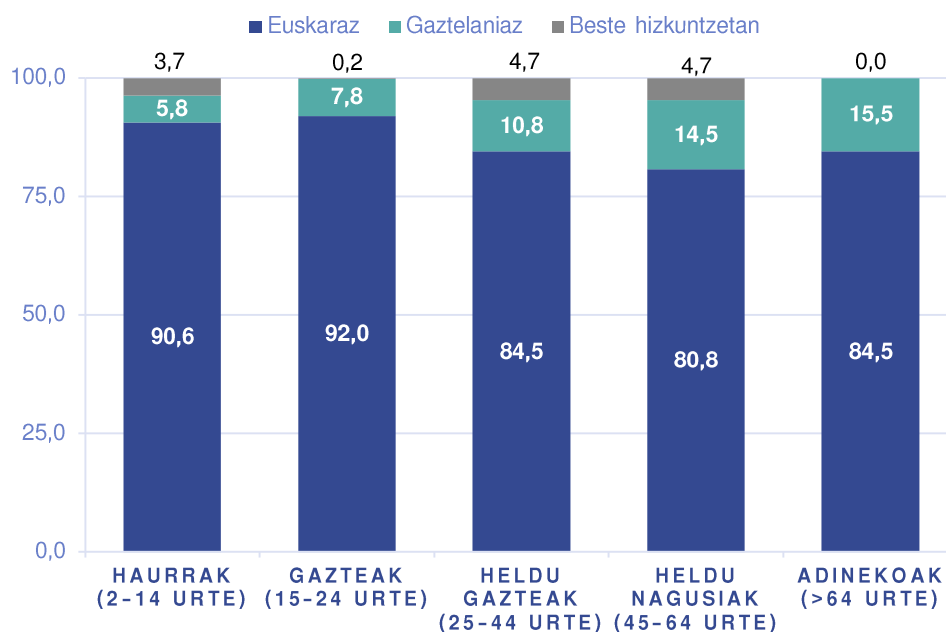
	2009	2016	2021
Emakumezkoak	85,8	80,8	86,9
<i>Lagina</i>	1.177	1.910	1.638
Gizonezkoak	77,2	83,3	86,2
<i>Lagina</i>	960	1.373	1.473
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA, 2016 eta 2021.			

6.3 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA (2021)

2021eko ikerketan, adinaren arabera datuen azterketan aldaketa metodologiko garrantzizko bat gertatu da. Aurreko edizio guztietan, datu-bilketan zein azterketan honako lau adin-talde hauetan banatu da biztanleria: haurrak (14 urte artekoak), gazteak (15-24 bitartekoak), helduak (25-64 bitartekoak) eta adinekoak (65 baino gehiago dituztenak).

Bistan da banaketa horretan helduen taldeak biztanleriaren zatirik handiena hartzen duela, eta ezaugarri oso heterogeneoak dituzten azpitaldeak osatzen dutela. Hori horrela, 2021eko ikerketan, helduen taldea bi taldetan banatzea erabaki da, hain zuzen, honako hauetan: 25-44 urte arteko heldu-gazteak eta 45-64 urte arteko heldu nagusiak.

10. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA ADINAREN ARABERA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Haurrak (2-14 urte)	Gazteak (15-24 urte)	Heldu gazteak (25-44 urte)	Heldu nagusiak (45-64 urte)	Adinekoak (>64 urte)
Euskaraz	90,6	92,0	84,5	80,8	84,5
Gaztelaniaz	5,8	7,8	10,8	14,5	15,5
Beste hizkuntzetan	3,7	0,2	4,7	4,7	0,0
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	1.090	412	452	847	310
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.					

Aurreko grafiko eta taulan ikus daitekeenez, euskararen erabilera adin-tarte guztietan % 80tik gorakoa izan da; haurrak eta gazteak dira euskara gehien erabiltzen dutenak (% 90,6 eta % 92, hurrenez hurren). Heldu gazteetan erabilera pixka bat baxuagoa da (% 84,5) eta lau

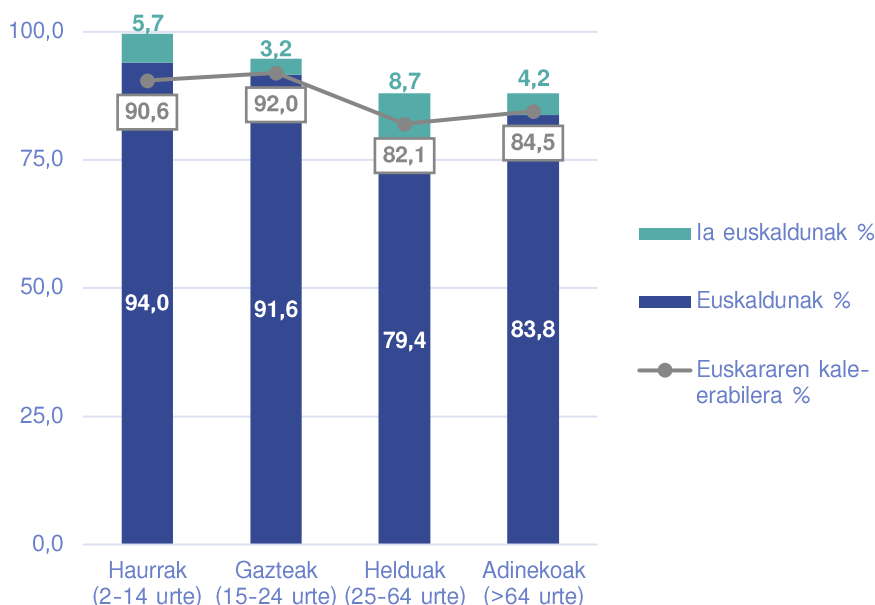
puntu apalagoa heldu nagusietan (% 80,8). Adinekoetan, berriz, heldu gazteek duten balio berbera erakutsi dute (% 84,5).

Azpeitiko emaitzak, oro har, bat datoz herri oso euskaldunetan topatzen denarekin, hots, haur eta gazteak dira euskara gehien erabiltzen dutenak, baxuagoa da helduetan, eta altuagoa adinekoetan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 38). Azken kasu honetan, Azpeitiko erabilera-datu orokorraren batezbestekotik zertxobait behera kokatzen da. Bestalde, datu apalenak heldu-nagusien artean topa daitezke, 45-64 urtekoen artean alegia.

6.4 EUSKARAREN KALE-ERABILERA ETA EUSKARA GAITASUNA, ADINAREN ARABERA

Ondorengo grafiko eta taulan, euskara gaitasuna eta kale-erabilera erakusten dira adin-tarteetan banatuta.

Grafikoa eta Taula 11. EUSKARA-GAITASUNA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. AZPEITIA, 2016-2021 (%)

	Hizkuntza-gaitasuna				Euskararen kale-erabilera	
	Euskaldunak		Ia euskaldunak		Abs.	%
	Abs.	%	Abs.	%		
Haurrak (2-14 urte)	2.072	94,0	126	5,7	987	90,6
Gazteak (15-24 urte)	1.307	91,6	45	3,2	379	92,0
Helduak (25-64 urte)	6.279	79,4	684	8,7	1.066	82,1
Adinekoak (>64 urte)	2.399	83,8	121	4,2	262	84,5
GUZTIRA	12.057	-	976	-	2.694	-
Iturria. EUSTAT, Biztanleria eta Etxebizitzaren zentsua 2016; Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.						

Grafikoak erakusten du gaitasunak lotura zuzena duela erabilerarekin, zenbat eta gaitasun handiagoa izan, orduan eta handiagoa da euskararen erabilera Azpeitian.

EUSTATen datuen arabera, haurrak dira gaitasun handiena dutenak (% 94), hurrengoak gazteak dira (% 91,9), ondoren tokian adinekoak daude (% 83,8), eta nabarmen baxuagoa da helduen gaitasuna (% 79,4).

Gazteen eta helduen euskararen erabileraren artean 12 puntuko aldea ikus daiteke. Kontuan izatekoa da, ordea, helduen artean ia euskaldunen ehunekoa bereziki handiagoa dela gazteen artean dagoena baino (% 8,7 eta % 3,2, hurrenez hurren). Datu horrek, neurri batean behintzat azal dezake bi adin-taldeen arteko erabilera-arrakala.

Gaitasunari dagokionean, Azpeitiko datuek bat egiten dute euskarak presentzia handiena duten udalerrietan topatzen den joerarekin, hots, haurrek zein adinekoek populazioaren batezbestekoaren antzeko gaitasun-mailak dituzte (Sorolla et al, 2019: 38).

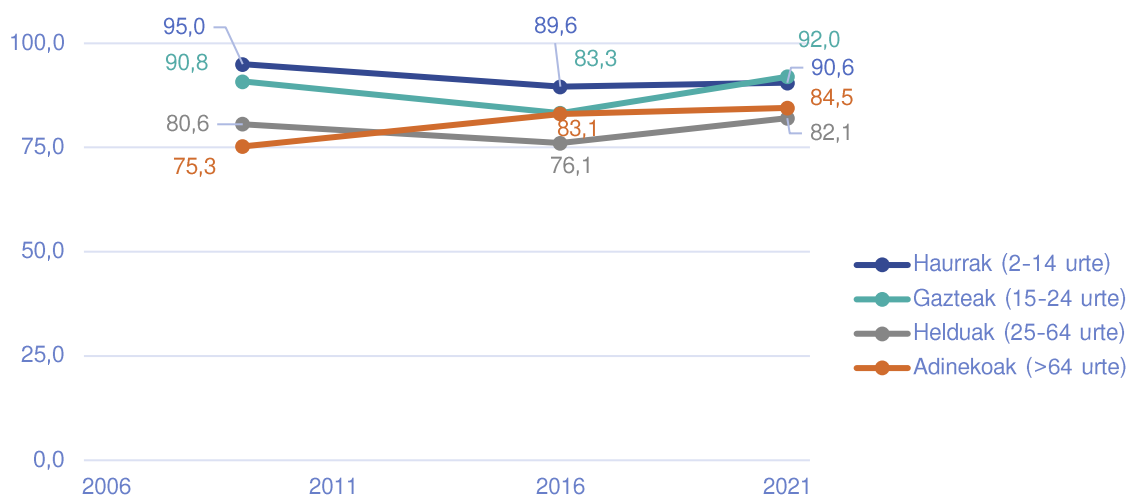
Aipatzekoa da, azkenik, gazteen, helduen eta adinekoen adin-tarteetan euskararen erabilera adin horietako euskaldunen gaitasuna baino handiagoa dela. Datuok erakusten dute, Azpeitian euskarak duen presentzia bereziki handia.

6.5 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, ADINAREN ARABERA (2009 – 2021)

Euskararen kale-erabileraren bilakaera, 3.2 atalean erakutsi den moduan, ez da norabide bakarrekoa izan azken hamarkadan. 2016tik 2021era erabilerak gora egin du adin-tarte guztietan (kontuan hartu behar da haurren arteko igoera akats-tartearen barruan dagoela), eta nabarmendu behar da gazteen eta helduen adin-taldeetan gertaturiko igoera handia (% 83,3tik % 92era gazteen kasuan, eta % 76,1etik % 82,1era helduenean).

Azken hamabi urteei erreparatuz gero, ikus daiteke gazteen, helduen eta adinekoen taldean taldeetan erabilera-datua inoizko altuena izan dela; era berean, aipagarria da adinekoen kasuan, 2009tik 2021era ia 10 puntu igo dela (% 75,3tik % 84,5era). Dena den, nabarmentzekoa da haurren adin-taldean lau puntuko jaitsiera izan dela azken hamabi urteetan.

12. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA ADINAREN ARABERA. AZPEITIA, 2009-2021 (%)

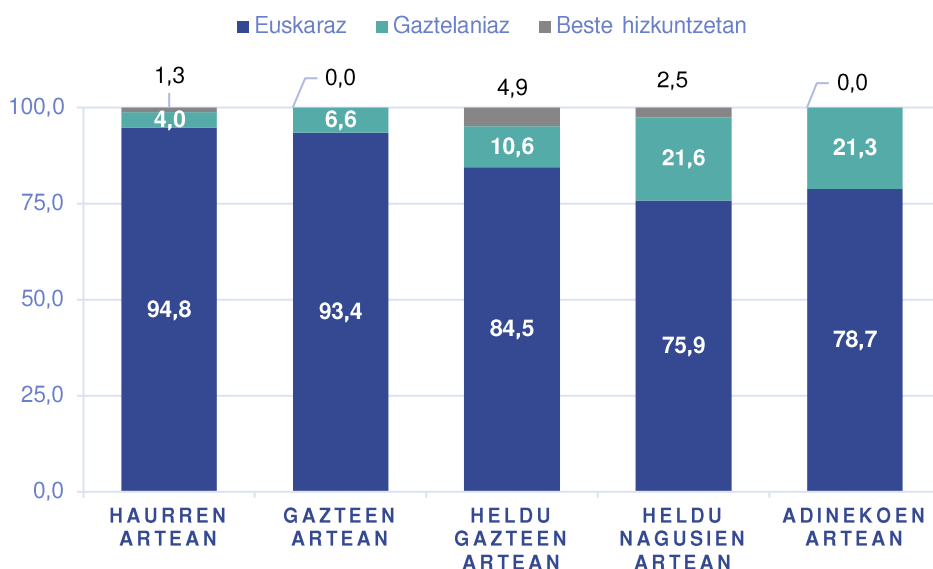
Adin-taldea	2009	2016	2021
Haurrak 2-14 urte	95,0	89,6	90,6
Lagina	722	1.060	1.090
Gazteak 15-24 urte	90,8	83,3	92,0
Lagina	218	209	412
Helduak 25-64 urte	80,6	76,1	82,1
Lagina	1.015	1.577	1.299
Adinekoak >64 urte	75,3	83,1	84,5
Lagina	182	437	310
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2009, 2016 eta 2021.			

7 HIZKUNTZEN KALE ERABILERA, SOLAS- TALDEAREN OSAERAREN ARABERA

Berdin egiten al du jendeak euskaraz adin-tarte guztietako solaskideekin? Alderik ba al da haur eta nagusien artean, nahasita edo bananduta egonez gero? Ondorengo grafiko eta taulatan bi faktore horiek landu eta erakusten dira.

7.1 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADIN-TALDE BEREKOAK ELKARTZEAN (2021)

13. Grafikoa eta Taula. ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEKO KALE ERABILERA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Haurren artean	Gazteen artean	Heldu gazteen artean	Heldu nagusien artean	Adinekoen artean
Euskaraz	94,8	93,4	84,5	75,9	78,7
Gaztelaniaz	4,0	6,6	10,6	21,6	21,3
Beste hizkuntzetan	1,3	0,0	4,9	2,5	0,0
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lagina	557	350	264	402	207
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.					

Adin-talde berekoen arteko solasaldietako datuek erakusten dute kale-erabilera orokorraren joera errepikatzen dela, hots, haur eta gazteen artean egiten dela gehien euskaraz (% 94,8 eta % 93,4, hurrenez hurren), hurrengoak gazte-helduak dira (% 84,5), gero adinekoak (% 78,7), eta daturik baxuena heldu-nagusien artean behatu da (% 75,9).

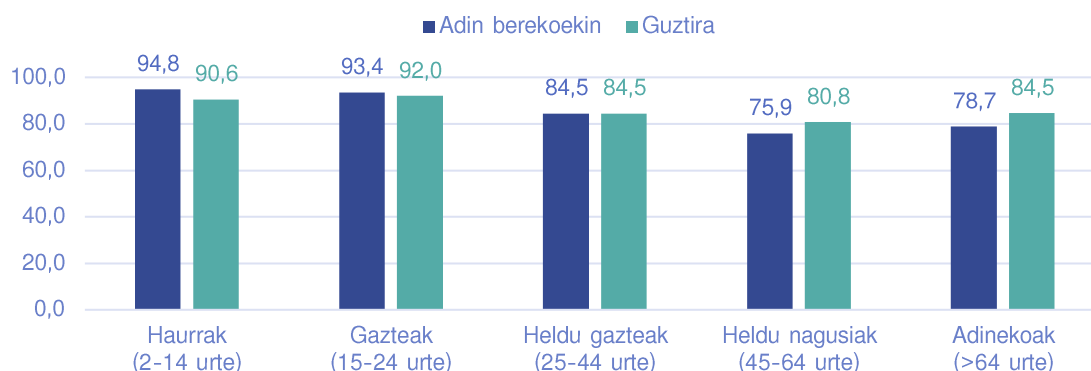
Interesgarria da, nolanahi ere, erabilera orokorrarekin alderatzea. Alegia, elkarriketetan adin berekoak ari direnean, edo adinez talde nahasietan ari direnean zer gertatzen den alderatzea.

Ondorengo grafiko eta taulan ikus daitekeenez, aipatzekoa da, nahiz eta erabilera orokorrean gazteak izan euskara gehien erabiltzen dutenak, talde berekoen arteko azterketan, haurrak izan direla euskara gehien erabili dutenak.

Bestetik, haur zein gazteetan, erabilera altuagoa da euren adin-taldekoekin ari direnean nahasian daudenean baino. Bestetik, heldu nagusiak zein adinekoak euren adinkideekin solasten direnean, erabilera baxuagoa da edozein adin-taldeko jendearekin aritzen direnean baino.

Nolanahi ere, erkaketa honetan garrantzizkoa da kontuan izatea kasu guztietan *laginak* duen berezitasuna, izan ere, adin-berekoen arteko elkarriketetan lagin hori txikiagoa da, bata bestearen ia erdia; gazteen artean ordea, desberdintasun hori nabarmen txikiagoa da (nahasian 412, adin berekoak 350). Hau da, kaleetan behatzen diren gazte gehienak beren artean hitz egiten behatu ohi dira. Gainerako adin-taldeak, berriz, talde mistoetan maizago beha daitezke.

14. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERA ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEAN ETA GUZTIRA. Azpeitia, 2021 (%)

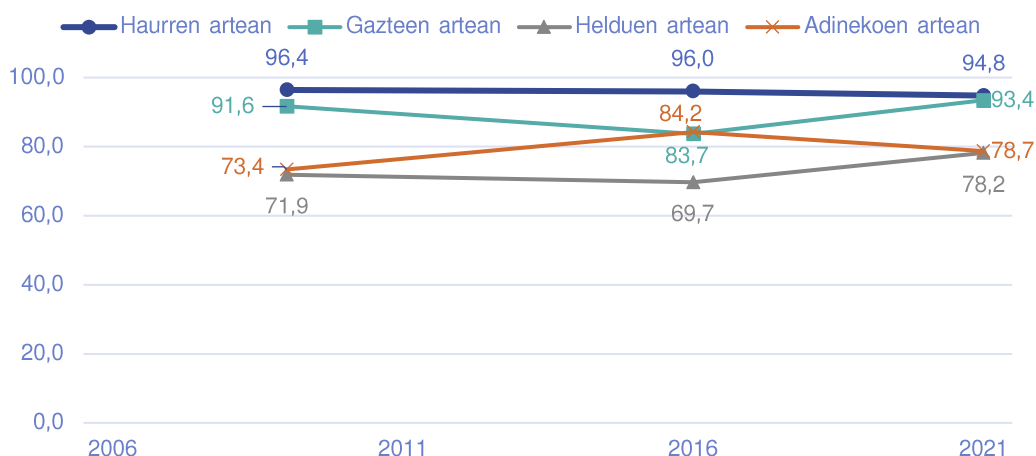
	Haurrak (2-14 urte)	Gazteak (15-24 urte)	Heldu gazteak (25-44 urte)	Heldu nagusiak (45-64 urte)	Adinekoak (>64 urte)
Adin berekoekin	94,8	93,4	84,5	75,9	78,7
Lagina	557	350	264	402	207
Guztira	90,6	92,0	84,5	80,8	84,5
Lagina	1.090	412	452	847	310
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.					

Ezaugarri hori (haurrek eta gazteek gehiago egitea euren artean daudenean), aldentzen da, neurri batean, Euskal Herri osorako jaso den joerarengandik. Izan ere, datu orokorrak aztertuz ikus daiteke euskararen erabilera txikiagoa dela adinkideen elkarriketetan, adin-talde guztietarako (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022). Azpeitian, helduen eta adinekoen kasuan hala gertatzen da, baina ez, haur eta gazteen artean. Beraz, badirudi haurren eta gazteen sozializazioan euskararen aldeko joera gailentzen dela, modu oso nabarmenean.

7.2 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, ADIN-TALDE BEREKOAK ELKARTZEAN (2009 – 2021)

Jarraian, kale-erabileraren bilakaera aztertzen da, adin-talde berekoak elkartzen direnean.

15. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA ADIN-TALDE BEREKOEN ARTEAN. AZPEITIA, 2009-2021 (%)

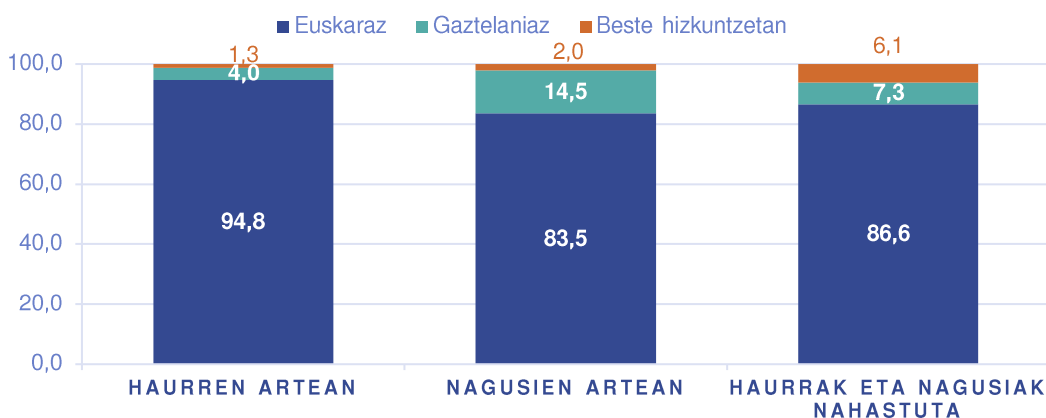
	2009	2016	2021
Haurrak 2-14 urte	96,4	96,0	94,8
<i>Lagina</i>	390	373	557
Gazteak 15-24 urte	91,6	83,7	93,4
<i>Lagina</i>	191	141	350
Helduak 25-64 urte	71,9	69,7	78,2
<i>Lagina</i>	558	762	738
Adinekoak >64 urte	73,4	84,2	78,7
<i>Lagina</i>	124	247	207
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2009, 2016 eta 2021.			

Adin-talde berekoak elkartzen direnean, igoera nabarmendu behar da gazteen, helduen eta adinekoen erabileretan 2016tik 2021era bitartean, eta baita 2009tik hona ere. Haurren adin-taldeak, aldiz, nahiz eta adin-taldeetako datu altuenak bertan ikusi, beherakada txikia izan du azken bi neurketetan (% 96,4 2009an, % 96 2016an eta % 94,8 2021ean). Adinekoen arteko euskararen kale-erabilerak, berriz, gora egin du 2009tik, azken bost urteetan behera etorri bada ere.

7.3 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, HAURREN PRESENTZIAREN ARABERA (2021)

Jarraian, haurren presentziak euskara erabileran duen eragina erakusten da.

16. Grafikoa eta Taula. HIZKUNTZEN KALE ERABILERA HAURREN PRESENTZIAREN ARABERA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Haurren artean	Nagusien artean	Haurren eta nagusien artean
Euskaraz	94,8	83,5	86,6
Gaztelaniaz	4,0	14,5	7,3
Beste hizkuntzetan	1,3	2,0	6,1
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
<i>Lagina</i>	<i>557</i>	<i>1.492</i>	<i>1.062</i>
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.			

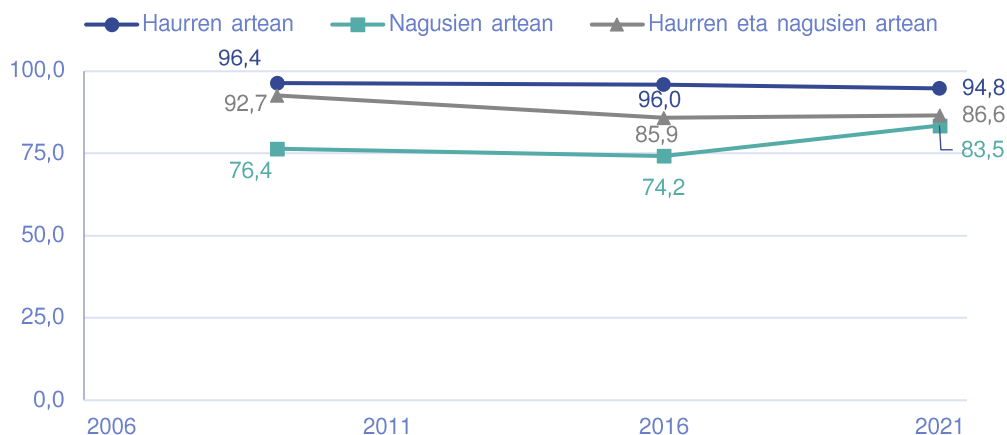
Aurreko grafiko eta taulan ikus daitekeenez, haurrek euren artean hitz egiten dutenean jasotzen da euskararen erabilera altuena (% 94,8), herri euskaldunetan topatu ohi den moduan (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 13). Aldiz, nagusiak bakarrik daudenean, baxuagoa da erabilera hori (% 83,5). Azpimarratu behar da, ordea, haurren presentziak eragina duela haur eta nagusien arteko taldeetan. Izan ere, haurrak eta nagusiak elkarrekin daudenean, euskararen erabilerak apur bat gora egiten du (% 86,6) (Altuna Zumeta, Iñarra Arregi, eta Basurto Arruti 2022).

Azpeitian egindako hizkuntzen erabileraren kale-neurketaren emaitzek udalerrri oso euskaldunetako joerarekin bat egiten dute, hots, haurrek gehiago egiten dute euskaraz euren artean, nagusiekin daudenean baino (Sorolla Vidal, Altuna Zumeta, eta Larrea Mendizabal 2019, 13).

7.4 EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, HAURREN PRESENTZIAREN ARABERA (2009 – 2021)

Ondorengo grafiko eta taulan, haurren presentziak euskararen erabileran izan duen eraginaren bilakabidea erakusten da.

17. Grafikoa eta Taula. EUSKARAREN KALE ERABILERAREN BILAKAERA HAURREN PRESENTZIAREN ARABERA. AZPEITIA, 2009-2021 (%)

	2009	2016	2021
Haurren artean	96,4	96,0	94,8
<i>Lagina</i>	390	373	557
Nagusien artean	76,4	74,2	83,5
<i>Lagina</i>	958	1459	1492
Haurren eta nagusien artean	92,7	85,9	86,6
<i>Lagina</i>	789	1451	1062
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2009, 2016 eta 2021.			

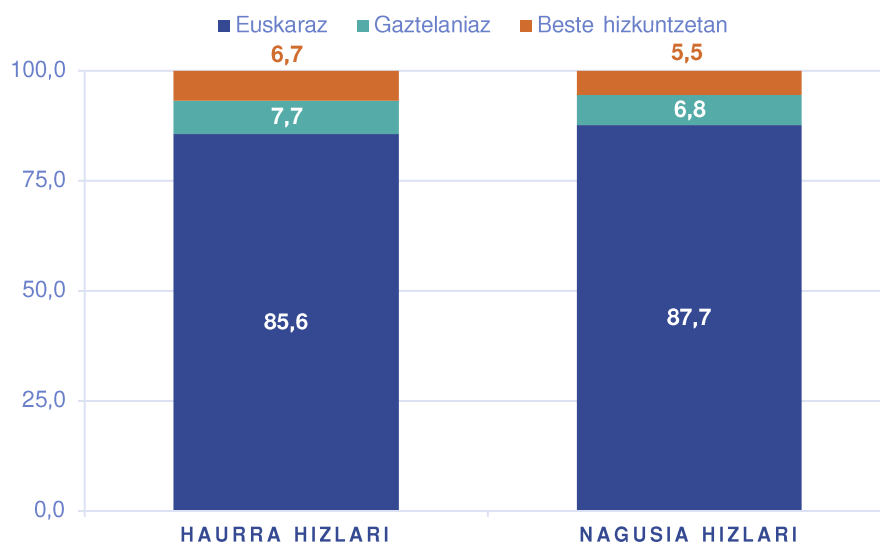
Haurren presentziaren araberako bilakaerari dagokionez, azken bost urteetan, igoera izan da nagusien arteko eta haurren eta nagusien arteko erabileran, baina zertxobait behera egin du haurren arteko erabilerak, aurreko atalean esan bezala.

Azken hamabi urteetan behatu da joera beherakor txikia haurren arteko euskararen erabileran. Haurren eta nagusien artean ere beherakada jaso da azken hamabi urteetan (% 92,7tik % 86,6ra). Nagusien arteko erabileraren kasuan, ordea, azpimarra daiteke 7 puntuz igo dela euskararen erabilera nagusien artean 2009tik 2021era bitartean (% 76,4etik % 83,5era).

7.5 HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, HAURRA ALA NAGUSIA HITZ EGITEN ARI DEN (2021)

Atal honetan, hurrez eta nagusiez osatutako elkarrizketak soilik hartuko dira kontuan. Ondorengo taulan hitz egiten ari dena haurra ala nagusia izateak duen eragina erakusten da: haur eta nagusien arteko solasaldietan, ez dago desberdintasun handiegirik batzuen eta besteen erabileraren artean: haurra hitz egiten ari denean, erabilera % 85,6koa da, eta nagusia bada, aldiz, % 87,7koa.

18. Grafikoa eta Taula. HAUR-NAGUSI TALDEETAKO KALE ERABILERA, HAURRA ALA NAGUSIA HITZ EGITEN. AZPEITIA, 2021 (%)

	Haurra hizlari	Nagusia hizlari
Euskaraz	85,6	87,7
Gaztelaniaz	7,7	6,8
Beste hizkuntzetan	6,7	5,5
GUZTIRA	100,0	100,0
Lagina	549	513
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

8 HITANOAREN KALE ERABILERA

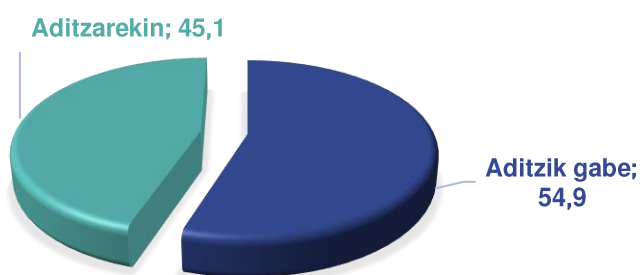
Aurreko ataletan, Azpeitiko hizkuntzen kale-erabileraz aritu gara, bereziki, euskararen kaleko erabileraz. Atal honetan, zehazki, euskararen forma alokutiboari buruzko azterketak emandako emaitza azalduko da. Izan ere, Azpeitian, behaketa berezia egin da herriko kaleetan entzuten den hitanoaren erabilerak duen presentzia ezagutzeko, 2016an egin zen ikerketari jarraiki.

Hitanoaren azterketa egiteko, datu-bilketan egokitzapen metodologikoak egin dira, txosten honen 4.1 atalean adierazi bezala, hain zuzen, entzuten diren esaldien inguruan informazioa jasotzeko, eta, helburu horrekin bereziki trebatu dira lan horretan aritu diren neurtzaileak.

8.1 HITANOAREN KALE-ERABILERAREN LAGINA

Hitanoaren erabileraren azterketak badu berekin berezitasun bat, izan ere, ezinbestekoa da aditza duten euskarazko esaldiak eta ez dutenak bereiztea, eta neurtzaileak aditzaren forma ongi entzutea. Esan gabe doa, ezaugarri horrek asko murrizten duela jaso daitekeen lagina, eta hala gertatu da: behaketa-garaian entzundako ezaugarri horretako solasaldiak gutxi izan dira.

19. Grafikoa eta Taula. ADITZDUN ETA ADITZ GABEKO ELKARRIZKETA KOPURUA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Kop	(%)
Aditzik gabe	1.480	54,9
Aditzarekin	1.218	45,1
GUZTIRA	2.698	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

Aurreko taulan ikus daitekeen bezala, euskarazko elkarrizketetan parte hartu duten solaskideak 2.698 izan dira Azpeitian (468 elkarrizketa), eta, horien artean, hitanoa den edo ez bereizteko ezinbestekoa den aditzaren presentziaren arabera banaketak asko murriztu du lagina.

Horrela, neurtzaileek egindako entzuketaren arabera, aditzik gabeko elkarrizketetan parte hartzen ari ziren solaskideak % 54,9 ziren (1.480 solaskide); eta esaldi aditzdunekin ari zirenak % 45,1 (1.218 solaskide)²⁸.

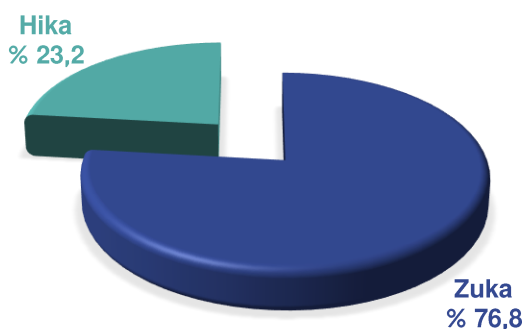
²⁸ Gogoratu behar da bi esaldi mota horien arteko bereizketa egitea metodologikoki zailtasunak dituela.

Dagozkion kalkuluak eginda, datuen akats-tartea $\pm 4,5$ puntukoa izan da, eta esan behar da, beraz, emaitzak tarte hori kontuan izanda aztertu behar direla²⁹.

8.2 HITANOAREN KALE-ERABILERA OROKORRA

Txosten honen 5. atalean zehaztu bezala, Azpeitiko kaleetako euskararen erabilera orokorra % 86,6koa izan da. Ondorengo grafikoan eta taulan ikus daiteke, euskarazko elkarrizketen artean, hitanoaren molde alokutiboan parte hartzen ari zirenak solaskideen % 23,2 (283 solaskide) izan zirela, eta erregistro neutroan edo zu formako elkarrizketetan ari zirenak % 76,8 (935 solaskide); beraz, euskarazko elkarrizketetan parte hartu duten lau lagunetik batek erabili du hitanoa.

20. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA OROKORRA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Kop	(%)
Zuka	935	76,8
Hika	283	23,2
GUZTIRA	1.218	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

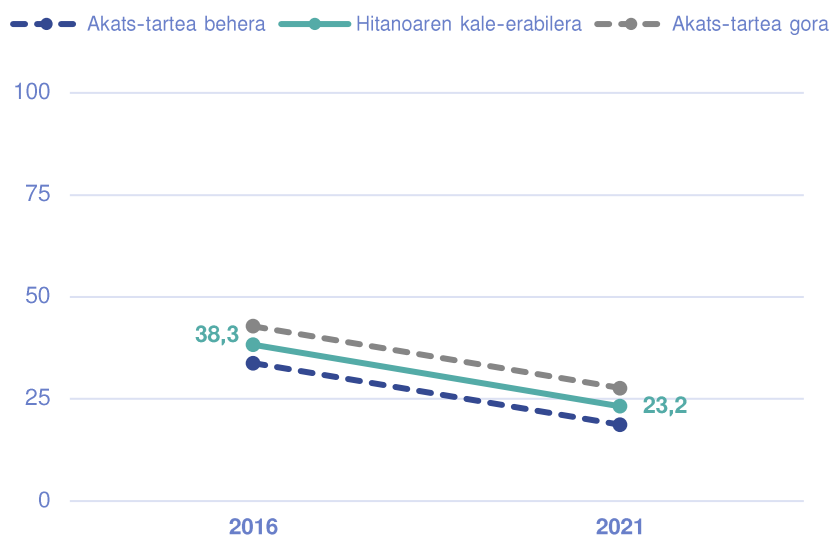
²⁹ Soziolinguistika Klusterrarentzat ez da ohikoa 3 puntu baino gehiagoko akats-tartea duen kale-erabilera indizea kaleratzea, urteetan metatutako esperientziak erakutsi baitigu fidagarritasuna eta sendotasuna galtzen dutela errore maila hori duten datuek. Txosten honetako 8. atala irakurri eta aztertzerakoan ohar hau kontuan hartzea komeni da. Etorkizunean hitanoaren neurketa berririk balego hobekuntzak egin beharko lirateke ikerketaren diseinuan –eta beharbada, datuak biltzeko metodologian– laginarene akats-tartea murrizteko.

8.3 HITANOAREN KALE-ERABILERA OROKORRA; BILAKAERA (2016-2021)

Azpeitian egindako *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketan* hitanoaren forma alokutiboaren lehen behaketa 2016an egin zen, eta 2021ean, epe horretan izan duen bilakaeraren berri emateko aukera dago.

Datuek erakusten dute azken bost urtean hitanoaren erabilera jaitsi egin dela, % 38,3koa baitzen 2016an eta % 23,2koa 2021ean; 15 puntuko jaitsiera beraz. Dena den, akats-tartea handia izanik bai 2021eko neurketan eta bai 2016ko neurketan³⁰ ez da komeni zenbaki zehatzei erreparatzea, zuzenagoa da joera kontuan hartzea, eta kasu honetan, esan bezala, hitanoaren erabilerak beherazko joera izan du.

21. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA OROKORRA. BILAKAERA 2016-2021 AZPEITIA (%)

	2016	2021
Akats-tartea	$\pm 4,5$	$\pm 4,5$
Akats-tartea behera	33,8	18,7
Hitanoaren kale-erabilera	38,3	23,2
Akats-tartea gora	42,8	27,7
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2016 2021.		

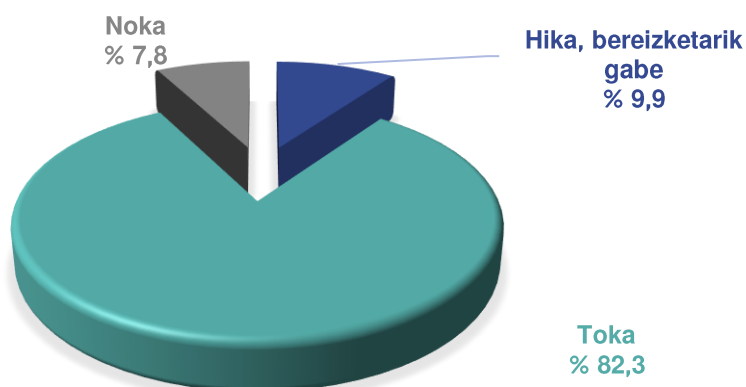
³⁰ Gogora dezagun 2016an ere akats-tartea $\pm 4,5$ puntukoa izan zela.

8.4 HITANOAREN KALE-ERABILERA ALDAERAREN ARABERA

Hitanoaren forma alokutiboak aukera ematen du solaskidearen sexuaren arabera erabilera bereizteko, gaur artean arau izan diren formak jarraitzekotan, hain zuzen, emakumezkoa denean *noka* forma erabiliz, eta gizonezkoa denean *toka* forma baliatuz.

Ondorengo grafikoa eta taula ikus daitekeen bezala, hitanoaren forma erabiltzen duten solaskideen artean, gehiengo nagusiak *toka* erabiltzen du, hain zuzen % 82,3k. Testuinguru horretan aipatu behar da ez dugula aukerarik izan jakiteko, kasuan-kasuan, forma horien erabilera solaskidearen sexuarekin bat datorren ala ez, hots, sexuaren banaketaren arabera erabilera zuzena den ala ez. Izan ere, ez dugu bereizten nor norekin ari den, eta ezin dugu esan gizonezkoa emakumezkoari *noka* zuzentzen zaion, edo alderantziz, emakumezkoa gizonezkoari *toka* zuzentzen zaion. Bestek beste, elkarrizketa batzuetan ez direlako entzuten solaskide guztiak hizketan. Dena den, hurrengo atalean aztertu dugu *noka/toka* hitz egiten ari zirenen artean zenbat ziren emakumezkoak eta zenbat gizonezkoak.

22. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA OROKORRA, ALDAERAREN ARABERA AZPEITIA, 2021 (%)

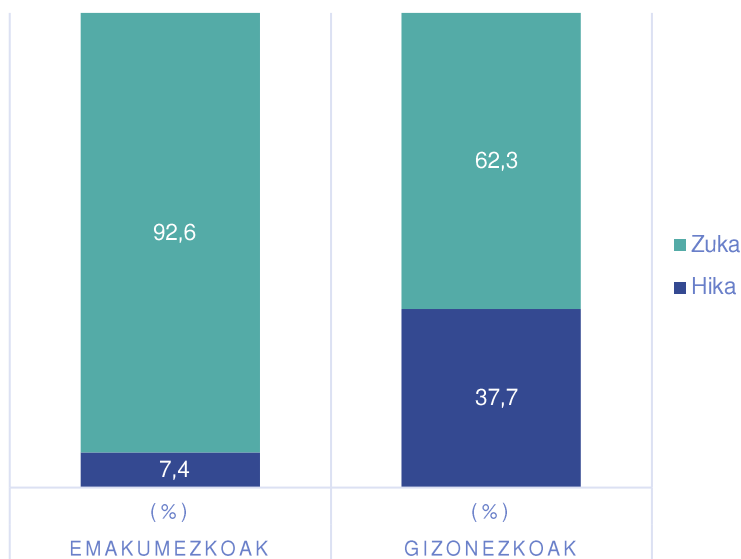

	Kop	(%)
Toka	233	82,3
Noka	22	7,8
Hitanoa, bereizketarik gabe	28	9,9
GUZTIRA	283	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

8.5 Hitanoaren kale-erabilera sexuaren arabera

Ondorengo grafikoan ikus daitekeenez, Azpeitiko kaleetan behatutako euskararen hitanoaren erabileraren neurketan, gizonetzkoek bereziki gehiago egiten dute *hika* emakumezkoek baino. Izan ere, gizonetzkoen hitanoaren erabilera % 37,7koa izan da eta emakumezkoena, aldiz % 7,4koa.

23. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA SEXUAREN ARABERA AZPEITIA, 2021 (%)

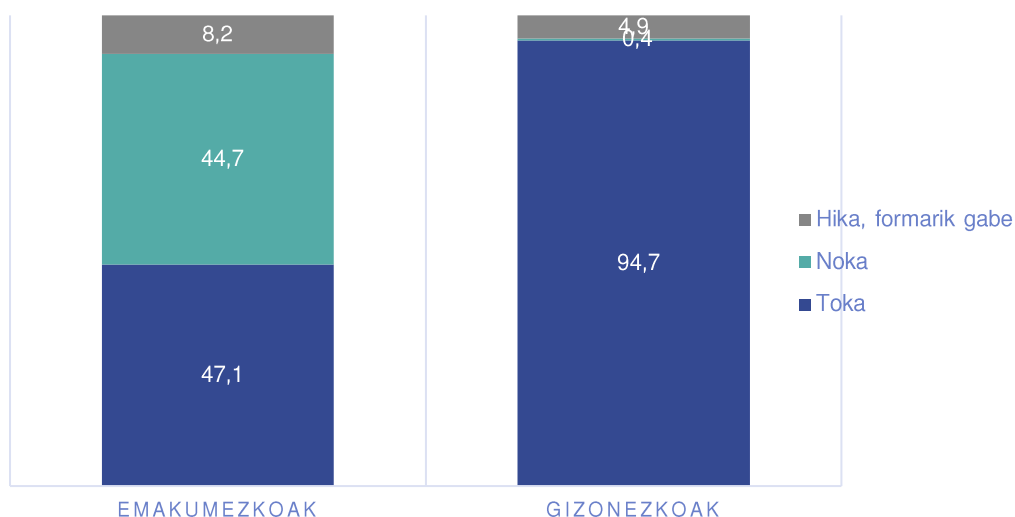
	Emakumezkoak		Gizonetzkoak		Guztiak	
	Kop.	(%)	Kop.	(%)	Kop.	(%)
Hika	43	7,4	240	37,7	283	23,2
Zuka	539	92,6	396	62,3	935	76,8
GUZTIRA	583	100,0	637	100,0	1.218	100,0
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.						

8.6 Hitanoaren kale-erabilera sexua eta alokutiboaren formaren arabera

Ondorengo grafikoan ikus daitekeenez, kontuan izatekoa da hitanoa erabiltzen duten gizonezkoek ia erabat hitz egiten dutela *toka* forman, eta *nokaren* erabilera oso apala dela. Baina, aurreko atalean esan bezala, ezin dugu jakin elkarrizketa horietan gizonezkoa gizonezkoari zuzentzen zaion soilik ala emakumezkoekin aritzean ere gizonezkoen artean *toka* forma gailentzen den, hots, orain arteko erabilera-araua hausten den ala ez.

Emakumezkoen kasuan, aldiz, orekatuagoa da *toka* eta *nokaren* erabilera. Nolanahi ere, oso kontuan izan behar da jasotakoaren lagina bereziki txikia dela emakumezkoen kasuan, eta beraz, emaitzak tentuz aztertu behar direla.

24. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA SEXUA ETA ALOKUTIBOAREN FORMAREN ARABERA AZPEITIA, 2021 (%)

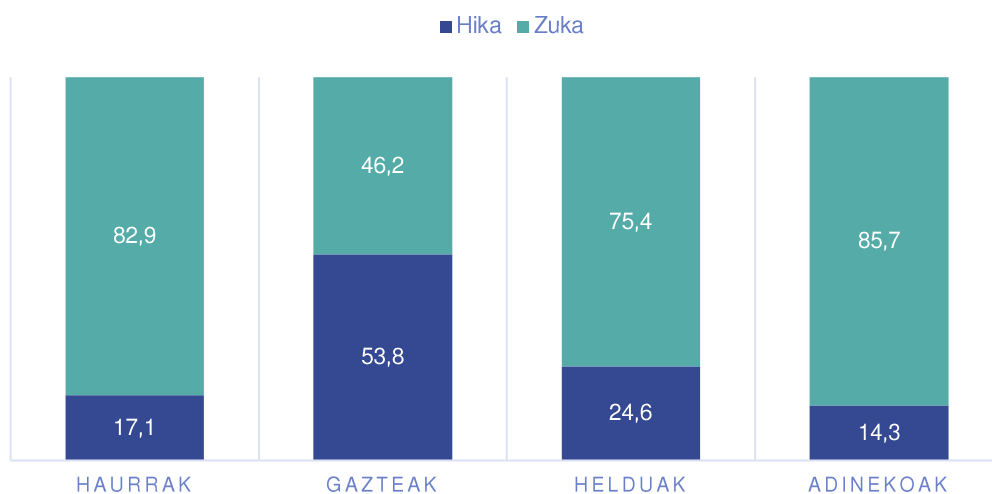

	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Toka	47,1	94,7
Noka	44,7	0,4
Hika, formarik gabe	8,2	4,9
Guztira	100,0	100,0
Lagina	43	240
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.		

8.7 Hitanoaren kale-erabilera adin-taldearen arabera

Adinaren arabera azterketa eginez, ikus daiteke, gazteen artean entzuten dela gehien hikako forma: gazteen euskarazko elkarrizketetan erdia baino gehiago, zehazki, % 53,8 hikako forman ari zen hizketan. Helduen kasuan, aldiz, laurdena zen hikako formatako elkarrizketetan ari zena (% 24,6), eta adinekoen eta haurren artean hortik beherako hikako formatan ari ziren; zehazki % 17,1ean haurren kasuan, eta % 14,3 adinekoenean.

25. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA ADIN-TALDEAREN ARABERA. AZPEITIA, 2021 (%)

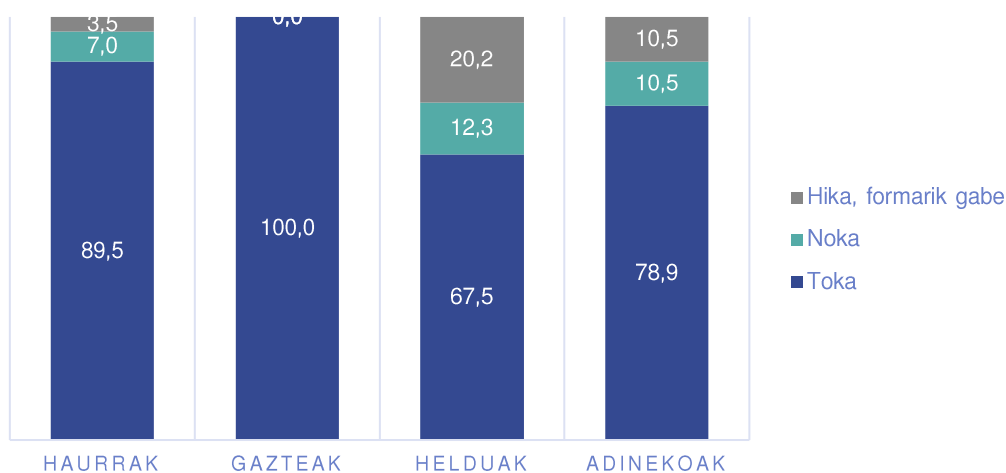

	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak	Guztiak
Zuka	82,9	46,2	75,4	85,7	937
Hika	17,1	53,8	24,6	14,3	283
<i>Lagina</i>	<i>502</i>	<i>119</i>	<i>464</i>	<i>133</i>	<i>1.218</i>
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.					

8.8 Hitanoaren kale-erabilera adinaren eta alokutiboaren formaren arabera

Hikako forma alokutiboaren erabilera orokorrak erakutsi duen bezala, *toka* forma gailentzen da *nokaren* erabilerarekin alderatuta. Gazteen artean forma horren erabilera erabatekoa da, ez baita beste formaren erabilerarik behatu. Gainerako adinetan ere, erabilera txikia baldin bada ere *nokaren* presentzia behatu da: % 7koa haurrek parte hartzen duten elkarriketetan (ziur aski, gainera, hurrei zuzendutako jarduna izango da), % 12,3koa helduek parte hartzen dutenetan, eta % 10,5koa adinekoenetan, betiere, hikako forma erabiltzen zutenen artean egindako kalkuluaren arabera emaitza emanda.

26. Grafikoa eta Taula. HITANOAREN KALE ERABILERA ADIN-TALDEAREN ETA ALOKUTIBOAREN FORMAREN ARABERA. AZPEITIA, 2021 (%)

	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
Toka	89,5	100,0	67,5	78,9
Noka	7,0	0,0	12,3	10,5
Hika, formarik gabe	3,5	0,0	20,2	10,5
<i>Lagina</i>	<i>86</i>	<i>64</i>	<i>114</i>	<i>19</i>
Iturria. Soziolinguistika Klusterra, Hizkuntzen Erabileraren Kale Neurketa, AZPEITIA 2021.				

Amaitzeko, gogora ekarri behar da *Hitanoaren erabilera aztertze*ko neurketa, oraindik orain, metodologikoki fase pilotuan dagoela, eta, hala, hobetu beharreko alderdiak badituela ikuspegi metodologikotik begiratuta, batez ere, jasotzen diren laginaren tamainari dagokionean. Esan nahi da, metodologiaren atalean zehaztu den bezala, Azpeitian jasotako lagin horien gainean egindako akats-tartea handiegia dela emaitza datu zehatz baten gainean irakurtzeko soilik; komenigarri da, beraz, aurkezturiko emaitza hauek joera baten isla modura hartzea.

9 ONDORIOAK

Azpeitian 2021ean eginiko *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketak* erakutsi du herriko kaleetan 10 lagunetatik ia bederatzi ari zela euskarazko elkarrizketetan (% 86,6), hamarren bat gaztelaniaz (% 10,1) eta beste hizkuntzetan %3,3.

- Nabarmentzekoa da, gainera, Azpeitian euskararen erabilerak bost puntu egin duela gora azken neurketa egin zenetik, duela bost urte (2016 eta 2021 artean). Bilakaera hori interesgarria da, bereziki, aurreko bosturteko beheranzko joerari itzulia eman diolako; hala, hamabi urteren ondoren, ia datu berbera eskaini du 2021eko ikerketak.
- Gizonezkoek eta emakumezkoek antzera egiten dute euskaraz Azpeitian, eta datu hori aipagarria da, Euskal Herriko emaitza orokorretan ohikoa delako alde hori handixeagoa izatea, alegia, emakumezkoek euskara gehiago erabiltzea gizonezkoek baino. Kasu honetan batzuen eta besteek egiten duten euskararen erabileran ez dago alderik.
- Adin-talde gazteenetan gehiago egiten da euskaraz, baina gainerakoekin aldeak ez dira handiak; euskararen erabilera adin-tarte guztietan % 80tik gorakoa da. Haurren eta gazteen erabilerak batezbestekoaren gainetik kokatzen dira. Bide beretik, garrantzizkoa da euskararen erabileraren bilakaera positiboa adin guztietan gertatu izana (nahiz eta haurren artekoa akats-tartearen barruan izan), euskararen erabilerara hurbiltzen den populazioak horretan eragin dezakeelako: batez ere, garrantzizkoa dirudi azken bost urteotan gazteek eta helduek erakutsi duten euskararen erabileraren igoera handia.
- Adin berekoen arteko elkarrizketetan azaleratu da, bestalde, orain artean agerian ez zegoen informazio interesgarria. Izan ere, haurrek eta gazteek gehiago egiten dute euskaraz euren artean daudenean adin desberdinetako biztanleekin osatutako taldeetan daudenean baino. Fenomeno horrek erakusten du haurrek eta gazteek duten euskararenganako joera naturala, kanpoko eraginik gabe euskararen alde gehiago jotzen dutelako. Helduen nahiz adinekoen kasuan, ordea, erabilera zertxobait jaisten da euren adin-tartekoekin soilik daudenean. Dena den, esan behar da ikusten diren aldeak ez direla oso handiak.
- Fenomeno horrekin lotzen da haurren presentziak duen eragina euskararen erabileran. Euskal Herriko kaleetan pertsona nagusiak euskaraz gehiago aritzen dira haurrak hurbil daudenean, eurak bakarrik daudenean baino. Joera hori orokorra da, eta Azpeitian ere araua hala betetzen da. Badirudi pertsona nagusiek euren harreman horizontaletan gaztelaniarako joera zertxobait handiagoa dutela eta haurrekin daudenean baztertzen dutela joera hori: nagusien arteko taldeetan entzuten da gutxien euskaraz, eta haurrekin daudenean, aldiz, igo egiten da euskararen erabilera. Dena den, aipagarria da Azpeitiko kaleetako euskararen erabilera altuena haurrak euren kabuz ari direnean gertatzea.
- Hitanoaren erabilerari dagokionean, aipagarria da Azpeitian gertatu den jaitsiera azken bost urteko epean. Nolanahi ere, *hika* egiten dutenen artean gizonezkoek bereziki gehiago dira, eta euren erabileran *toka* forma gailentzen da, *nokaren* erabilera ia desagertzeraino euren erabileran. Emakumezkoen kasuan, ordea, erabilera bereziki txikia izan arren, *tokaren* eta *zukaren* erabilera orekatuagoa da.
- Datozen urteetako bilakaerari begiratzekoan, garrantzitsua izango da haurren eta gazteen joerei erreparatzea. Azpeitian, datu baikorrak agertu direla esan daiteke. Dena den, gogoan izan behar da egungo euskal hiztunen profil linguistikoa desberdina dela garai bateko euskaldunen artean ohikoen zen profiletik. Horregatik, kanpo-eraginak tarteko direla ere, zaindu beharrekoak dira haur eta gazte horien hizkuntza-

erraztasuna, euskaraz modu lasaian aritzeko aukerak eta euskarazko sozializazioa. Herritar guztiek dute zeregina eginkizun horretan. Euskararen biziberritzearena, ilusioz, erabakimenez, enpatiaz eta inteligentziaz gauzatu beharreko prozesu berritzaile eta eraldatzailea da, bizikidetza zainduz eta gizarte hobe bat eraikitzeko bidean.

10 DATU NAGUSIEN LABURPENA

AZPEITIA, 2021

Hizkuntzen erabileraren kale neurketa

Datu nagusien laburpena

Datu orokorrak	Euskaraz	% 86,6
	Gaztelaniaz	% 10,1
	Beste hizkuntzatan	% 3,3
	Euskararen erabileraren bilakaera (2016-2021)	+4,7
	Euskararen erabileraren bilakaera (2009-2021)	+0,5
Sexua	Emakumezkoek	% 86,9
	Gizonezkoek	% 86,2
Adina	Haurrek	% 90,6
	Gazteek	% 92,0
	Helduek	% 82,1
	Heldu gazteek	% 84,5
	Heldu nagusiek	% 80,8
	Adinekoek	% 84,5
	Haurren artean	% 94,8
	Gazteen artean	% 93,4
	Helduen artean	% 78,2
	Heldu gazteen artean	% 84,5
	Heldu nagusien artean	% 75,9
Haurren presentzia	Adinekoen artean	% 78,7
	Haurrak bakarrik (nagusirik gabe) daudenean	% 94,8
	Nagusiak bakarrik (haurrik gabe) daudenean	% 83,5
	Haurrek eta nagusiek osatutako taldeetan	% 86,6
	Haurrek hitz egiten dutenean	% 85,6
Hitanoaren erabilera	Nagusiek hitz egiten dutenean	% 87,7
	Euskaraz egiten dutenen artean, hikaz	% 23,2
	Hitanoaren bilakaera (2016-2021)	-15
	Emakumezkoen hitanoaren erabilera	% 7,4
	Gizonezkoen hitanoaren erabilera	% 37,7

BIBLIOGRAFIA

Aierdi, Xabier, Belen Uranga, eta Maialen Iñarra. 2021. «Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza -aniztasunaren mapa. Immigrazioko biztanleriaren jatorriaren arabera hurbilketa». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 119: 11–38.

Aizpurua Espin, Jon. 2018. «Euskararen erabilera eta erabileran eragiten duten faktore nagusiak». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 106: 29–45.

Altuna, Olatz, eta Asier Basurto. 2013. *Hizkuntza erabilera behaketa bidez neurtzeko gida metodologikoa*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.

Altuna Zumeta, Olatz, eta Maialen Iñarra Arregi. 2022. *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021. Txosten teknikoa*. Soziolinguistika Klusterra.

Altuna Zumeta, Olatz, Maialen Iñarra Arregi, eta Asier Basurto Arruti. 2022. *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra.

Alvarez Enparantza, Txillardegi, J. L. 2001. *Hacia una Sociolingüística Matemática*. SEI.

Amorrortu, Estibaliz, Jone Goirigolzarri, eta Ane Ortega. 2021. «Ekintza-ikerketaren partehartzailea euskararen hiztun aktibo bihurtzeko babesgune eta zubi-espazio». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 120: 11–26.

Calvet, Louis-Jean. 2017. *Les langues: quel avenir? Les effets linguistiques de la mondialisation*. CNRS.

Crystal, David. 2003. *English as a Global Language*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
<https://www.cambridge.org/core/books/english-as-a-global-language/690D300092A3B5E4733677FCC9A42E98>.

Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila. 2020. *VI. Mapa Soziolinguistikoa 2016*. Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia = Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.

Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua, Euskararen Erakunde publikoa. 2017. «VI. Inkesta Soziolinguistikoa. Euskararen eremu osoko fitxa teknikoa». https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/9954/VI_INK_SOZLG-EH_eus.pdf?1499236557.

Gaindegia. 2021. «20 Adierazle galeria nagusi. Euskal Herria». https://gaindegia.eus/sites/default/files/AGN-euskal-herria-2021_8.pdf.

Giles, H, R.Y. Bourhis, Taylor, D.M., eta Relations». 1977. «"Towards a Theory of Language in Ethnic Group Relations"». *Language, Ethnicity and Intergroup Relations* (307-348).

Iriberri, Nagore, eta José Ramón Uriarte. 2012. «Gutxiengoen hizkuntza eta elebitasunaren orekaren egonkortasuna». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 84: 185–206.

Isasi, X., eta A. Iriarte. 1998. «"Euskararen kale-erabilera. Txillardegiaren eredu matematikoa", BAT Soziolinguistika aldizkaria 28, 51-80 orr». *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 28: 51–80.

Larrañaga, Iñaki. 1986. «Euskararen erabilpen erreala Gipuzkoan: leku publikoetan, udal erakundeetan, gizarteko zerbitzuetan». In *Hizkuntza minorizatuaren soziologia*, -(e)k argitaratua J. Ruiz Olabuenaga eta J.A. Ozamiz. Donostia: Tartalo argitaletxea.

Lo Bianco, Joseph. 2014. «Domesticating the Foreign: Globalization's Effects on the Place/s of Languages.» *The Modern Language Journal* 98 (1): 3121–3325.

Moseley, Christopher. 2010. *Atlas of the World's Languages in Danger*. 3. arg. Paris: Unesco Publishing.

Ramallo, Fernando. 2020. «Neofalantismo y el sujeto neohablante». In *Claves para entender el multilingüismo contemporáneo*, -(e)k argitaratua Luisa Martín Rojo eta Joan Pujolar, UOC y Universidad de Zaragoza, 229–65. Zaragoza.

Ruiz Olabuenaga, José Ignacio, eta Cristina Blanco. 1994. *La inmigración vasca. Análisis trigeracional de 150 años de inmigración*. Bilbo: Universidad de Deusto.

Sorolla Vidal, Natxo, Olatz Altuna Zumeta, eta Imanol Larrea Mendizabal. 2019. *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak*. Soziolinguistika Klusterra.

Soziolinguistika Klusterra. 2017. «Hizkuntzen Erabileraren Kale-Neurketa UEMAko udalerrriak eta Tolosaldea, 2017».

Uranga, Belen, eta Xabier Aierdi. 2021. «Gipuzkoako hizkuntza aniztasuna. Jatorri atzeritarreko biztanleen hizkuntza-bizipenak, jarrerak eta asmoak». Soziolinguistika Klusterra, Gipuzkoako Foru Aldundia (Argitaratu gabe).

Vila i Moreno, F. Xavier. 2021. «Hizkuntza gutxituak: ezagutzaren eta erabileraren sustatzearen arteko lotura». *Administrazioa euskaraz* 111: 26–27.

Yurramendi, Y., eta O. Altuna. 2009. «Zuzeneko behaketaz hizkuntza erabilera neurtzeko metodologiaren eredu matematikoa». Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/eu/argitalpenak/zuzeneko-behaketaz-hizkuntza-erabilera-neurtzeko-metodologiaren-eredu-matematikoa/>.

Yurramendi, Y., O. Altuna, X. Isasi, eta A. Basurto. 2013. «Ahozko hizkuntza erabilera behaketa bidez neurtzeko metodologiaren garapena». Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/eu/argitalpenak/ahozko-hizkuntza-erabilera-behaketa-bidez-neurtzeko-metodologiaren-garapena/>.

Zarraga Azumendi, Arkaitz. 2010. «Soziolinguistikari sarrera». In *Soziolinguistika Eskuliburua*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra; Eusko Jaurlarita, Kultura Saila.

ERANSKINA. IBILBIDEA

Udalerrria: AZPEITIA

Ibilbidea: Azpeitia

Kalez kale:

Enparantza Nagusia, Plaza Txikia, Erdikale, Done Jakue kalea, Enparantza Nagusia, Goiko kalea, Bustinzuriko errebala, Arana kalea, Loiolako Ignazio etorbidea (Bariantetik San Joandegiko biribilgunera), Ibai aldetik Urbitarte auzoa, Jose Antonio Agirre Plaza, Salbe Auzoa, Urbitaterte auzoa, Euskal Herria auzoa (San Joandegiko biribilgunetik) Jose Artetxe kalea, Ildefonso Gurrutxago kalea, Artzubia etorbidea, Foru pasealekua eta Enparantza nagusia

Planoa:

